

Onder embargo
Tot 10 juni 2013
19.00 uur

Low budget duurzaamheidsbeleid

*Een onderzoek door de rekenkamercommissie
Zwijndrecht naar de realisatie van de
duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente*

10 juni 2013

Rekenkamercommissie Zwijndrecht

Voorwoord

Aan het einde van de collegeperiode heeft de rekenkamer besloten een onderzoeksonderwerp te kiezen dat deze collegeperiode pregnant aan bod komt en waarvan zelfs de regionale portefeuillehouder uit Zwijndrecht komt. Het betreft ook een relatief nieuw terrein, waar de gemeente slechts één van de vele spelers is, kortom voldoende aangrijpingspunten om een thermometer in dit beleidsterrein te houden. De rekenkamer wenst raad en college een vruchtbare discussie en dankt de betrokken onderzoekers, het bureau Audit Advies Feith en mevrouw M.S. van de Vate. Tenslotte wil de rekenkamer alle betrokken ambtenaren van harte danken voor de inzet.

Zwijndrecht, juni 2013

Drs. P.E.H. Habets EMIA
voorzitter

Samenvatting 'Low budget duurzaamheidsbeleid'

De rekenkamercommissie Zwijndrecht (rkc) heeft een onderzoek uitgevoerd naar het duurzaamheidsbeleid van de gemeente. De twee voornaamste redenen daarvoor zijn:

- Raad en college hebben een duidelijke ambitie geformuleerd op dit gebied voor de periode 2010-2014
- Duurzaamheid is een onderwerp dat de relatie tussen burger en gemeente aangaat en dat de volle breedte van het werkkterrein van de gemeente bestrijkt.

De belangrijkste ambities van de gemeente zijn uitgewerkt in het Duurzaamheids-uitvoeringsprogramma 2012-2015 en naar het Milieubeleidsplan Drechtsteden 2011-2015. De rkc wil het inzicht van de gemeenteraad in het thema vergroten en eraan bijdragen dat de (verdere) realisatie van de duurzaamheidsdoelstellingen meer binnen handbereik komt te liggen.

De volgende vraagstelling is in het onderzoek aangehouden:

In welke mate zijn de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente Zwijndrecht gerealiseerd en welke activiteiten zijn daarvoor uitgevoerd?

Deze algemene vraagstelling viel uiteen in een aantal deelvragen:

1. Welke duurzaamheidsdoelstellingen streeft de gemeente na?
2. In welke mate zijn de opgenomen duurzaamheidsdoelstellingen gerealiseerd?
3. Welke activiteiten zijn daartoe ondernomen?
4. Wat is de reden van eventuele afwijking tussen de geplande realisatie en de werkelijke realisatie?
5. In hoeverre is duurzaamheid (beleid) integraal onderdeel van de verschillende beleidsvelden van de gemeente Zwijndrecht?

De rkc concludeert dat de gemeente met beperkte middelen stevig aan de weg timmert op het terrein van duurzaamheid. Op vele traditionele beleidsterreinen, maar ook op terreinen daarbuiten, ontwikkelt, stimuleert en realiseert de gemeente duurzaamheidsactiviteiten. Om precies te zijn: de gemeente richt zich op 17 onderwerpen, 24 subdoelstellingen, 148 activiteiten en 175 projecten in het duurzaamheidsbeleid. Van de geplande projecten is een deel al afgerond maar een groter deel is nog in uitvoering, moet nog aanvangen of is uitgesteld dan wel afgevoerd.

Een kracht maar ook een zwakte is dat er op vele paarden gewed wordt. Er is altijd wel activiteiten die succes boeken, maar het beleid is ook te zien als een schot hagel: het is zeer de vraag of het doel geraakt wordt. Dat ligt ook aan de uiteindelijke doelstellingen: die moeten meer gezien worden als een stip op de horizon, waar de gemeente naartoe werkt, dan haalbaar met de huidige inzet. Maar in een systematische analyse van de relatie tussen middelen die tot deze doelen leiden en/of inzet van middelen kan en mag volgens de rekenkamer geïnvesteerd worden.

De gemeente heeft overigens soms slechts beperkte invloed op de na te streven (hogere) doelstellingen. Bovendien zijn de doelstellingen vaak niet helder – niet 'SMART' (genoeg) geformuleerd.

Op vier punten doet de rkc aanbevelingen.

1. Werk aan voor de gemeente relevante en haalbare doelstellingen:
 - a. Bepaal per doelstelling of de gemeentelijke activiteiten dermate relevant zijn voor het bereiken van de doelstellingen dat een SMART formuleren van de doelstelling toegevoegde waarde heeft.
 - b. Herformuleer deze doelstellingen SMART en monitor de voortgang van de realisatie.

2. Bepaal in gezamenlijkheid wat de onderlinge prioritering van doelstellingen is.
3. Voer een kans-impact analyse uit om activiteiten te richten op die terreinen waar relatief het meeste rendement te behalen valt. Stel daarnaast een investeringsafwegingsmatrix op. In deze matrix zijn maatregelen die op basis van ervaringen (in Nederlandse gemeenten of in het buitenland) als kansrijk gezien worden gerelateerd aan de benodigde investeringen, en de opbrengst/terugverdientijd daarvan.
4. Informeer de raad periodiek over de voortgang op het behalen van de gestelde doelen en resultaten. Met de genoemde monitoringsgegevens is een website in te richten of een rapportage samen te stellen waarop de raadsleden en de Zwijndrechtse burgers kunnen zien welke maatregelen tot welke effecten leiden.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Samenvatting 'Low budget duurzaamheidsbeleid'	4
Inhoudsopgave.....	6
Hoofdstuk 1 Inleiding.....	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Vraagstelling	7
1.3 Situatieschets.....	8
1.4 Onderzoeksverantwoording.....	8
1.4.1 Pre-onderzoeksfase.....	8
1.4.2 Het vooronderzoek	8
1.4.3 Uitvoering van het onderzoek	8
1.4.4 Afronding	9
Hoofdstuk 2 Referentiekader.....	10
2.1 Inventarisatie van duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente	10
2.2 Normstelling	11
2.3 Toelichting op de resultaten voor een nader begrip	11
2.3.1 Verificatiewijze van invloed op het resultaat	11
2.3.2 Afhankelijkheid van derden	11
Hoofdstuk 3 Bevindingen	12
3.1 Overzicht van de resultaten.....	12
3.1.1 Aanwezigheid van doelstellingen	12
3.1.2 Realisatie van de doelstellingen.....	12
3.2 De realisatie van de duurzaamheidsdoelstellingen.....	14
3.2.1 Wijze van uitvoeren van onderzoek naar de realisatie van de duurzaamheidsdoelstellingen.....	14
3.2.2 Resultaat	14
3.2.3 Samenvatting van de Tabel	14
3.3 Duurzaamheid en/of milieu in gemeentelijke documenten	19
3.3.1 Wijze van uitvoeren	19
3.3.2 Resultaat	20
3.4 Analyse van de doelstellingen	20
3.4.1 Aantal en herkomst (sub)doelstellingen	20
3.4.2 Kwaliteit doelstellingen.....	21
3.4.3 Beschikbaarheid resultaten.....	21
3.4.4 Prioritering doelstellingen.....	21
Hoofdstuk 4 Conclusies en Aanbevelingen	22
Hoofdstuk 5 Reactie van het College	25
Hoofdstuk 6 Nawoord.....	28
Bijlage I: Lijst met geraadpleegde stukken.....	30
Bijlage II: Lijst met gebruikte afkortingen	33
Bijlage III: Inventarisatie duurzaamheidsdoelstellingen en activiteiten	34
Bijlage IV: Termen duurzaamheid en/of milieu in gemeentelijke documenten.....	36
Bijlage V: Geïnterviewde personen.....	36

Hoofdstuk 1 Inleiding

In dit hoofdstuk komen achtereenvolgens de aanleiding van het onderzoek (1.1), de vraagstelling (1.2), de situatieschets (1.3) en de onderzoeksverantwoording (1.4) aan de orde.

1.1 Aanleiding

De rekenkamercommissie Zwijndrecht (rkc) heeft met 'Duurzaamheid' een onderwerp geselecteerd dat de relatie tussen burger en gemeente aangaat én dat de volle breedte van het werkkterrein van de gemeente bestrijkt. De rkc heeft onderzoek gedaan naar de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente en de realisatie daarvan.

In het Raadsprogramma 2010-2014 gebruikt de gemeente de volgende definitie van duurzaamheid: *'Zwijndrecht neemt ook verantwoordelijkheid voor de toekomst. Duurzaamheid betekent dat de gemeente minder energie verbruikt, alternatieve energie stimuleert, zo weinig mogelijk afval produceert en milieuvriendelijke materialen gebruikt. Ook stelt de gemeente meer eisen aan partners om duurzaam te zijn en maakt zij met het bedrijfsleven afspraken over duurzaam ondernemen. De raad realiseert zich dat duurzaamheid door iedereen gemaakt wordt. Daarom blijft milieueducatie een speerpunt van de gemeente'*¹. Dit is een brede definitie en is daardoor van toepassing op nagenoeg alle beleidsterreinen van de gemeente.

In het Duurzaamheidsuitvoeringsprogramma 2012-2015² is duurzaamheid als volgt omschreven: *'Bij duurzame ontwikkeling is sprake van een ideaal evenwicht tussen ecologische, economische en sociale belangen. Alle ontwikkelingen die op technologisch, economisch, politiek of sociaal vlak bijdragen aan een gezonde aarde met welvarende bewoners en goed functionerende ecosystemen zijn duurzaam. En duurzame ontwikkeling is de ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden, zonder het vermogen van de toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen.'*

Met dit rapport wil de commissie aanbevelingen doen die bijdragen aan het vergroten van het inzicht van de gemeenteraad in het thema en die een bijdrage kunnen leveren aan de (verdere) realisatie van de duurzaamheidsdoelstellingen.

1.2 Vraagstelling

De voorgaande onderwerpselectie leidt tot de volgende vraagstelling:
In welke mate zijn de duurzaamheidsdoelstellingen³ van de gemeente Zwijndrecht gerealiseerd en welke activiteiten zijn daarvoor uitgevoerd?

Deze algemene vraagstelling valt uiteen in een aantal deelvragen:

1. Welke duurzaamheidsdoelstellingen streeft de gemeente na? En waar staan die beschreven?
2. In welke mate zijn de opgenomen duurzaamheidsdoelstellingen gerealiseerd? En waaruit blijkt dat?
3. Welke activiteiten zijn daartoe ondernomen? En waaruit blijkt dat?
4. Wat is de reden van eventuele afwijking tussen de geplande realisatie en de werkelijke realisatie? En waaruit blijkt dat?
5. In hoeverre is duurzaamheid(beleid) integraal onderdeel van de verschillende beleidsvelden van de gemeente Zwijndrecht? En waaruit blijkt dat?

¹ Raadsprogramma 2010-2014, gemeente Zwijndrecht

² Duurzaamheidsuitvoeringsprogramma 2012-2015, gemeente Zwijndrecht, 2012

³ Zie het Duurzaamheidsuitvoeringsprogramma 2012-2015 gemeente Zwijndrecht en het Milieubeleidsplan Drechtsteden 2011-2015.

De volgende kanttekeningen plaatsen wij bij dit onderzoek:

- De in dit onderzoek onderzochte duurzaamheidsdoelstellingen en activiteiten zijn overgenomen uit uitgevoerd in het duurzaamheidsuitvoeringsprogramma 2012-2015 en het milieubeleidsplan Drechtsteden 2011-2015.
- Het onderzoek beslaat in principe de periode van januari 2011 tot januari 2013.
- Het onderzoek is uitgevoerd in de periode van november 2012 tot en met april 2013.

1.3 Situatieschets

Duurzaamheid is een onderwerp dat mondiaal, Europees, nationaal en op gemeentelijk niveau veel aandacht krijgt. Er bestaan verschillende definities van duurzaamheid. Van Dale⁴ geeft de volgende definitie: *'Geschikt, bestemd om te duren, weinig vergankelijk'*. In relatie tot het beheer van de aarde is de meest gangbare definitie van 'duurzame ontwikkeling' die van de Verenigde Naties⁵: *'Duurzame ontwikkeling is de ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van de toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen'*.

In het Raadsprogramma 2010-2014 maakt de gemeenteraad duurzaamheid tot een speerpunt van zijn beleid en heeft zij een wethouder van duurzaamheid aangesteld. Het is de ambitie van de gemeenteraad om de *'algehele leefomgevingskwaliteit duurzamer, milieuvriendelijker en veiliger te maken'*. Daarnaast streeft de gemeente naar *'een ideaal evenwicht tussen ecologische, economische en sociale belangen'*⁶. De gemeente streeft ernaar om duurzaamheid een belangrijke afwegingsfactor bij de uitvoering van haar beleid te laten zijn.

De realisatie van de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente, zoals verwoord in het DuurzaamheidsUitvoeringsProgramma 2012-2015 (hierna: DUP) en het Milieubeleidsplan Drechtsteden 2011-2015 (hierna: MBD) vormt het onderzoeksobject van dit onderzoek.

1.4 Onderzoeksverantwoording

1.4.1 Pre-onderzoeksfase

Op 28 november 2012 vond er met de wethouder, de concerncontroller, leden van de rkc en de onderzoekers een oriënterend gesprek plaats.

1.4.2 Het vooronderzoek

Voor aanscherping van de onderzoeksvraag en om een globaal beeld te krijgen van het object van onderzoek heeft een kort vooronderzoek plaatsgevonden. De ambtelijke organisatie is gevraagd welke voor het onderzoek relevante informatie beschikbaar was. Het startgesprek met de wethouder en leden van de ambtelijke organisatie vond vervolgens plaats op 9 januari 2013.

Op basis van de ontvangen documentatie is de onderzoeksopzet geformuleerd met een centrale vraagstelling, uitgewerkt in een aantal deelvragen. Daarnaast zijn de duurzaamheidsdoelstellingen en activiteiten gegroepeerd in de 17 verschillende thema's van het Duurzaamheidsuitvoeringsprogramma 2012-2015.

1.4.3 Uitvoering van het onderzoek

Vanuit de commissie is het onderzoek uitgevoerd door het externe bureau Audit Advies Feith in samenwerking met mevrouw dr. M.S. van de Vate die als onderzoeker tijdelijk is toegevoegd aan de Rkc. Vanuit de organisatie is de concerncontroller opgetreden als contactpersoon.

⁴ Van Dale, Groot woordenboek van de Nederlandse taal, 2005

⁵ Our common future, United Nations, 1987

⁶ Duurzaamheidsuitvoeringsprogramma 2012-2015, gemeente Zwijndrecht, 15 mei 2012

Het onderzoek betreft hoofdzakelijk een literatuurstudie. Er is aanvullend een viertal ambtenaren geïnterviewd, ter verificatie van de gevonden resultaten en ter aanvulling van omissies.

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van navolgende informatiebronnen:

1. Voor het literatuuronderzoek is een breed scala aan documenten onderzocht. De lijst van geraadpleegde documenten is opgenomen in Bijlage I. De documenten zijn afkomstig van de gemeente Zwijndrecht, de Drechtsteden, de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid en elders. Indien bekend, dragen de documenten afkomstig uit het gemeentelijke archief van Zwijndrecht, een unieke nummercode. In Tabel 3 (Bijlage III) zijn deze codes ook in de kolom specificatie opgenomen.
2. Met een viertal ambtenaren zijn interviews afgenomen. Over de te interviewen ambtenaren heeft afstemming plaatsgevonden. Van deze interviews zijn geen verslagen gemaakt, maar de verkregen informatie is middels een feitencheck teruggelegd bij de geïnterviewde.

Er is enige vertraging opgetreden in het onderzoeksproces als gevolg van doorschuivende afstemmingsgesprekken.

Gezien de wens om het rapport beschikbaar te hebben op het moment van de voorjaarsnota belandde het proces van afronding van het onderzoek inclusief hoor wederhoor in het kritieke pad.

Medio april bleek een onmogelijkheid aan de kant van het college om voor half mei een moment te vinden voor het gebruikelijke benen op tafel overleg

Uiteindelijk heeft de rekenkamer besloten het benen op tafeloverleg te laten vervallen.

1.4.4 Afronding

Het rapport dat voor u ligt is aangeboden voor hoor/wederhoor aan het college. De reactie van het college is integraal opgenomen in het rapport en dit rapport zal worden aangeboden aan de raad in de raadsvergadering van 18 juni 2013. Voorafgaand aan deze raadsbehandeling zal de commissie op 10 juni om 19.00 een openbare informatieve vergadering beleggen waarin ze dit rapport zal toelichten.

Hoofdstuk 2 Referentiekader

Dit hoofdstuk geeft het referentiekader aan waarbinnen het onderzoek is uitgevoerd. Dit referentiekader is gebaseerd op doelstellingen en activiteiten zoals geformuleerd in het DuurzaamheidsUitvoeringsProgramma⁷ en het Milieubeleidsplan Drechtsteden⁸ en is samengevat in een integraal overzicht (2.1). Het referentiekader vormt de leidraad voor de latere analyse.

2.1 Inventarisatie van duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente

Om in staat te zijn een heldere lijst met bevindingen op te stellen over het duurzaamheidsbeleid van de gemeente is een duidelijk referentiekader nodig. De focus van dit onderzoek is de doelmatigheid en doeltreffendheid van het duurzaamheidsbeleid.

Het referentiekader is een inventarisatie van de duurzaamheidsdoelstellingen en de daaraan verbonden activiteiten zoals verwoord in het DUP en het MBD. Aangezien de gemeente Zwijndrecht intensief samenwerkt met de Drechtsteden en een aantal doelstellingen en activiteiten op Drechtstedenlijk niveau ontwikkeld is, is waar mogelijk aangegeven of een doelstelling en/of activiteit op Drechtstedenlijk of gemeentelijk niveau is vastgesteld. In Bijlage III is een tabel opgenomen waarin deze doelstellingen en activiteiten zijn geformuleerd. Er is een onderverdeling gemaakt in zeventien thema's die over milieu, energie en duurzaamheid in bredere zin gaan. Bij deze lijst met thema's is de onderverdeling uit het DUP gevolgd. In de onderstaande lijst is de hoofddoelstelling van elk thema vermeld.

- A. Lager energie verbruik door het bedrijfsleven en particulieren.
- B. Minder vervuilende mobiliteit.
- C. Meer duurzame energie: 2% energiebesparing per jaar en 20% duurzame energie in 2020
- D. Klimaatneutrale gemeentelijke organisatie: 100% klimaatneutraal als uitgangspunt
- E. Mensen stimuleren duurzamer te leven.
- F. Gebruik maken van duurzame materialen.
- G. Zo min mogelijke afvalproductie.
- H. Geluid: geluidsbelasting zo beperkt mogelijk houden, minimaal binnen de wettelijke normen
- I. Trillingen: voorkomen van trillingshinder.
- J. Licht: terugdringen van (kunst)lichtbelasting en dit afwegen t.o.v. oriëntatievermogen en veiligheid
- K. Luchtkwaliteit: gezonder maken van leefkwaliteit door de luchtkwaliteit zo te verbeteren dat deze minimaal voldoet aan de landelijke normen en liefst nog beter wordt
- L. Geur: voorkomen van geuroverlast in de woonomgeving en minimaal laten voldoen aan de wetgeving
- M. Bodemkwaliteit: realiseren, behouden en stimuleren van een duurzame bodemkwaliteit en duurzaam gebruik van de ondergrond
- N. Waterkwaliteit: bereiken en behouden van een duurzaam, heel en veilig watersysteem door samenwerking met alle belanghebbende bij het Zwijndrechtse water
- O. Externe veiligheid: bieden van een zo veilig mogelijke leefomgeving aan de mensen die in Zwijndrecht wonen, werken en/of recreëren
- P. Biodiversiteit en groen: behouden en versterken van de bestaande diversiteit in flora en fauna in Zwijndrecht en het verbeteren van dierenwelzijn
- Q. Duurzaam en klimaatbestendig bouwen.

⁷ Duurzaamheidsuitvoeringsprogramma 2012-2015, gemeente Zwijndrecht, 2012

⁸ Milieubeleidsplan Drechtsteden 2011-2015, 21 juni 2011. Regio Drechtsteden

2.2 Normstelling

De norm die in dit onderzoek aangelegd is, is de eigen norm of doelstelling die per thema en onderdeel daarvan aangegeven is. Dat betekent bijvoorbeeld bij thema C (Meer duurzame energie) dat in dit onderzoek getoetst wordt of de doelstelling van 2% energiebesparing per jaar gehaald wordt door Zwijndrecht en of het aannemelijk is dat die doelstelling dit jaar en komende jaren ook gehaald kan worden.

2.3 Toelichting op de resultaten voor een nader begrip

2.3.1 Verificatiewijze van invloed op het resultaat

Alleen resultaten die konden worden geverifieerd in raadsdocumenten, (beleids)nota's, bestemmingsplannen en rapporten zijn gebruikt voor dit onderzoek. Hierdoor is de weergave van de realisatie van de doelstellingen conservatief. Immers, voordat een resultaat in een stuk is vastgelegd, is tijd verstreken. Als er ook geen media aandacht voor de activiteit is, of verslaglegging in notulen, dan kan de realisatie van resultaten pas later worden geverifieerd. Daarom is het van belang de gepresenteerde resultaten als de minimaal behaalde resultaten te bezien.

2.3.2 Afhankelijkheid van derden

In een aantal gevallen is Zwijndrecht afhankelijk van derden voor de uitvoering van het beleid. Een te bereiken resultaat is hierdoor minder goed te plannen of te beheersen. Daar waar met meerdere partijen wordt samengewerkt voor het realiseren van doelstellingen neemt de complexiteit toe. Dit werkt in het nadeel van tijdige realisatie en planbaarheid. Een voorbeeld is de afhankelijkheid van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De dienst vervult diverse taken voor de gemeente. Gehoorde voorbeelden zijn:

- controle van bedrijven (o.a. vanwege het energieconvenant);
- (geluids)sanering van woningen;
- Vergunningverlening bedrijven op verschillende punten van externe veiligheid.

Ook de samenwerking met het Rijk/NS kan hier genoemd worden. Aangezien de wetgeving rond het basisspoor op zich laat wachten kan de gemeente nog niet beginnen met het voorbereiden van de activiteit die hier betrekking op heeft. Ook het opstellen van een beleidsplan externe veiligheid (gepland voor 2012) is uitgesteld omdat de wetgeving basisspoor nog niet geregeld is.

Hoofdstuk 3 Bevindingen

De beschrijving van de bevindingen van het onderzoek is onderverdeeld in de volgende punten:

1. De realisatie van de duurzaamheidsdoelstellingen zoals verwoord in het DUP en het MBD. (3.1)
2. Het resultaat van het zoeken naar de term 'duurzaamheid/milieu' in gemeentelijke documenten (3.2)
3. De toelichting op de resultaten voor een nader begrip. (3.3)

Uitgangspunt vormt Tabel 3 (Bijlage III) met daarin de duurzaamheidsdoelstellingen en activiteiten.

3.1 Overzicht van de resultaten

3.1.1 Aanwezigheid van doelstellingen

Elk thema heeft een hoofddoelstelling en meestal een aantal subdoelstellingen. Bij de onderstaande thema's ontbreken de subdoelstellingen echter geheel. De activiteiten zijn dan direct gekoppeld aan de hoofddoelstelling.

- A: Lager energie verbruik door het bedrijfsleven en in woningen
- B: Minder vervuilende mobiliteit
- F: Gebruik duurzame materialen
- G: Zo min mogelijk afvalproductie

Voor het thema 'F: Gebruik duurzame materialen' worden in het DUP en het MBD geen activiteiten genoemd, maar er zijn wel twee projecten aan verbonden.

3.1.2 Realisatie van de doelstellingen

De hoofdvraag van dit onderzoek focust zich op de mate van realisatie van de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente en welke activiteiten daarvoor zijn uitgevoerd. Aangezien er aan de meeste doelstellingen meerdere activiteiten zijn verbonden en een groot gedeelte van de activiteiten/projecten nog niet zijn afgerond, is de vraag over de mate van realisatie van de duurzaamheidsdoelstellingen niet altijd gemakkelijk te beantwoorden. De vraag die makkelijker te beantwoorden is heeft betrekking op welke activiteiten zijn uitgevoerd om de realisatie van een doelstelling te bevorderen. In Tabel 3 (Bijlage III) is per activiteit onderzocht of er uitvoering aan is/wordt gegeven en in welke fase van het ambtelijke traject een activiteit zich bevindt. Een aantal activiteiten is onderverdeeld in verschillende projecten. De informatie hiervoor is aan de ene kant aangeleverd door de geïnterviewde ambtenaren en aan de andere kant gezocht in gemeentelijke documenten. Tabel 1 geeft een overzicht van het percentage projecten met een bepaalde status.

Tabel 1. Status van projecten

Status	Projecten	%
in planning	16	9
vastgesteld	17	10
in uitvoering	63	36
gereed	49	28
niet uitgevoerd	6	3
uitgesteld	1	1
intentieverklaring	8	5
overeenkomst	4	2
divers	9	5
onbekend	2	1
totaal	175	

Uit Tabel 1 valt op te maken dat er naast de 24 subdoelstellingen en 148 activiteiten er 175 projecten betrekking hebben op het duurzaamheidsbeleid van de gemeente. Hiervan is een kwart gereed en een derde in uitvoering. Dit zegt echter niets over de realisatie van de subdoelstellingen en activiteiten zelf.

De rekenkamercommissie merkt op dat de streefdata (voor subdoelstellingen en activiteiten) beperkt beschikbaar zijn. Een aantal streefdata staat in het DUP en het MBD. Voor de hoofddoelstellingen zijn ze in het geheel niet gedefinieerd. Er is een aantal afwijkingen (overschrijdingen) geconstateerd. De Drechtsteden gemeenten dienden in 2011 te beschikken over geactualiseerde geluidsbelastingkaarten. Deze zijn pas in juni 2012 vastgesteld. Hierdoor laat de ontwikkeling van het actieplan omgevingslawaaï op zich wachten⁹. In het DUP is 2012 aangegeven als streefdatum hiervoor. Tijdens het interview met de betreffende ambtenaar bleek dat men nu juni/juli 2013 als streefdatum heeft. Het vaststellen van de geluidsbelastingkaarten is uitgevoerd door de OZHZ. Een tweede voorbeeld is het opstellen van het beleidsplan externe veiligheid dat voor 2012 op de planning stond¹⁰. Doordat de wetgeving van het basisspoor door het Rijk op zich laat wachten kan de gemeente dit beleidsplan nog niet schrijven. Het uitstel komt in deze twee voorbeelden doordat de gemeente afhankelijk is van derden. De afhankelijkheid van derden kan niet altijd als verklaring dienen van waarom een doelstelling/activiteit (nog) niet gereed is of uitgesteld is. Voor het 'vaststellen van de actualisatie geluidsbeheerszones' en het 'beheersen van de geluidproblematiek rondom gezonde bedrijven'¹¹ is de gemeente bijvoorbeeld niet afhankelijk van derden. Het vaststellen van de geluidsbeheerszones voor rangeerterrein Kijfhoek en de rioolwaterzuiveringsinstallatie heeft nog niet plaatsgevonden en het is onduidelijk waar de vertraging ligt. De beleidsnota's voor biodiversiteit en groen, en dierenwelzijn¹² stonden beiden op de planning voor 2012, zoals aangegeven in het DUP. Beide nota's zijn in een vergevorderd stadium. Het is onbekend waarom het opstellen van deze twee beleidsnota's vertraging heeft opgelopen. Een voorbeeld van uitstel is de realisatie van een warmtenet in de Drechtsteden¹³. Deze is uitgesteld omdat de uitvoering financieel niet haalbaar is op dit moment.

⁹ Beide activiteiten vallen onder het thema H: Geluid.

¹⁰ Deze activiteit valt onder het thema O: Externe Veiligheid

¹¹ Beide activiteiten vallen onder het thema H: Geluid.

¹² Beide activiteiten vallen onder het thema P: Biodiversiteit en Groen.

¹³ Deze activiteit valt onder de volgende thema's: A: Lager energieverbruik door het bedrijfsleven en particulieren, C: Meer duurzame energie, K: Luchtkwaliteit en Q: Duurzaam en klimaatbestendig bouwen

3.2 De realisatie van de duurzaamheidsdoelstellingen

3.2.1 Wijze van uitvoeren van onderzoek naar de realisatie van de duurzaamheidsdoelstellingen

Door middel van literatuuronderzoek en interviews met betrokken ambtenaren is nagegaan wat de stand van zaken is t.a.v. de realisatie van de in Sectie 2.1 beschreven doelstellingen en daaraan verbonden activiteiten. Alleen resultaten die konden worden geverifieerd in (gemeentelijke) documenten zijn hierbij in beschouwing genomen.

3.2.2 Resultaat

De resultaten van het onderzoek zijn opgenomen in Tabel 3 (Bijlage III) met een toelichting op deze tabel in dezelfde bijlage.

3.2.3 Samenvatting van de Tabel

In deze sectie wordt een samenvatting gegeven van de doelstellingen, de daaraan verbonden activiteiten en de fase van uitvoering van de verschillende activiteiten zoals aangegeven in Tabel 3 (Bijlage III). De doelstellingen en activiteiten zijn onderverdeeld in de in Sectie 2.1 genoemde thema's.

A: Lager energieverbruik door het bedrijfsleven en particulieren

Veel activiteiten die de gemeente van plan is om te ondernemen om een lager energie verbruik door het bedrijfsleven en de burgers te realiseren zijn op dit moment in uitvoering. In het DUP heeft de gemeente als activiteit opgenomen om een onderzoek uit te voeren naar een energieconvenant met het bedrijfsleven. In 2011 heeft de gemeente een convenant gesloten met de supermarkten. Daarnaast zijn er in 2012 verschillende stappen gezet om eenzelfde convenant met de zorginstellingen te sluiten. Dit convenant zit op dit moment in de fase van ambtelijke voorbereiding. De volgende stap binnen deze activiteit zal zijn om te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor een energieconvenant met instellingen voor het voortgezet onderwijs. De controle van dit energieconvenant wordt uitgevoerd door de OZHZ. Dit betekent dat de OZHZ de energieverbruikgegevens van de betreffende bedrijven heeft van voor en na het convenant. De gegevens in bezit van de OZHZ zouden gebruikt kunnen worden om de resultaten van deze activiteit te meten.

De gemeente heeft nog geen (pogingen tot) afspraken gemaakt met de sector industrie in Zwijndrecht. Uit de Energievisie Zwijndrecht 2011¹⁴ blijkt dat in 2007/2008 de sector industrie voor 48% van het totale energiegebruik in de gemeente verantwoordelijk is.

Verder heeft de gemeente afspraken gemaakt over het zo energieneutraal mogelijk bouwen van nieuwbouw projecten met de woningcorporaties, dit zijn de zogeheten PALT afspraken, en met particulieren, dit zijn de zogeheten GPR afspraken. Beiden worden op dit moment uitgevoerd en zijn een continu proces. Daarnaast vindt er op verschillende manieren voorlichting plaats voor bestaande bouw van particulieren over het verduurzamen van woningen.

Op 9 november 2011 heeft de gemeente met de Drechtsteden, de provincie Zuid-Holland, energie en afvalbedrijf HVC en verschillende woningcorporaties een samenwerkingsovereenkomst gesloten om het warmtenet Drechtsteden verder te onderzoeken. Diverse studies geven aan dat er 'in de Drechtsteden een groot potentieel ligt voor nuttig gebruik van de vele restwarmtebronnen die het gebied rijk is'¹⁵. Op 6 maart 2012 is in Drechtstedelijk verband besloten dat een warmtenet op dit moment financieel niet haalbaar is.

¹⁴ Opgesteld door energie en afvalbedrijf HVC.

¹⁵ Uit: Energievisie Zwijndrecht 2011, p38.

De activiteiten om een energievisie op te stellen bij herstructurering van terreinen en winkelcentra en om de bijzondere bijstand in te zetten bij energiebesparing zijn (nog) niet uitgevoerd.

B: Minder vervuilende mobiliteit

De activiteiten (en de daaruit voortvloeiende projecten) die betrekking hebben op schoner busvervoer en hoogwaardig openbaar vervoer in de Drechtsteden zijn op dit moment in uitvoering. Op 29 januari 2013 heeft de Gemeenteraad besloten om een aparte busbaan aan te leggen aan de Koninginneweg. Dit zal de stiptheid van het busvervoer ten goede komen. De aanleg van DRIS panelen (Dynamisch Reizigers Informatie Systeem) is op dit moment in uitvoering. DRIS panelen dragen bij aan een hoogwaardiger openbaar vervoer. De verwachting is dat door een hoogwaardiger openbaar vervoer, meer mensen de auto zullen laten staan en gebruik zullen maken van het openbaar vervoer. Door de plaatsing van DRIS panelen wordt minder vervuilende mobiliteit gestimuleerd.

De aanleg van de fietssnelweg F16 en de herinrichting PenR aan de achterzijde van het station zijn nauw met elkaar verbonden. Beide projecten zijn in een vergevorderd bouwstadium. De fietsenstallingen in Walburg en bij het station zijn in 2012 gerenoveerd.

In de gemeente staan inmiddels vijf oplaadpunten voor elektrische auto's. In december 2012 heeft de gemeente twee elektrische auto's aangeschaft. Deze zullen worden gebruikt door medewerkers van de begraafplaatsen, de marktmeester en de accountmanager bedrijven.

Er heeft een informeel onderzoek plaatsgevonden naar gratis parkeervergunningen voor schone auto's en naar aanleiding daarvan is er een informeel besluit genomen om dit niet te doen.

Door middel van de duurzaamheidswebsite van de gemeente worden bedrijven gewezen op Het Nieuwe Werken en alternatieven voor de auto. Daarnaast wordt dit ook aangekaart in de Agenda Duurzame Mobiliteit 2013-2016 en het Lean and Green programma.

C: Meer duurzame energie

Om de activiteit 'Energiestrategie: Prioriteitsstelling duurzame energie' uit te voeren heeft de gemeente vier projecten voorbereid: De gemeente heeft 1) een routekaart CO₂ ontwikkeld in de Energievisie Zwijndrecht 2011. In samenwerking met de Drechtsteden en de OZHZ is er 2) een memo geschreven over energie en vergunningverlening en toezicht in de Drechtsteden. In samenwerking met de Drechtsteden is er 3) een rapport Marktscan Restwarmte Drechtsteden ontwikkeld en 4) een intentieverklaring ondertekend over inventarisatie van en vervolgstappen voor Duurzame Restwarmte Drechtsteden. Zoals verwoord in onder A hebben de Drechtsteden in 2012 besloten dat op dit moment een warmtenet Drechtsteden niet haalbaar is.

Het plaatsen van windmolens zorgt voor veel discussie in de gemeente, zowel bij de burgers als in de Raad. Onderzoek heeft uitgewezen dat het plaatsen van windmolens in de buurt van het rangeerterrein Kijfhoek en industrieterrein Groote Lindt te risicovol zou zijn in het kader van veiligheid. Daarnaast zien veel burgers en raadsleden windmolens als horizonvervuiling. Begin 2013 is de gemeente begonnen met het plaatsen van 400 zonnepanelen op gemeentelijk vastgoed. Daarnaast stimuleert de gemeente haar inwoners om zonnepanelen aan te schaffen d.m.v. een veiling. 'Duurzame werkgelegenheid door de vraag naar duurzame producten en diensten te stimuleren' wordt gecreëerd in samenwerking met iChoosr. Dit bedrijf organiseert collectieve inkopen d.m.v. veilingen. Hierdoor kan er goedkoper worden ingekocht. Voor de Drechtsteden heeft zij een groepsveiling voor zonnepanelen ontwikkeld. Hiermee willen de Drechtsteden particulieren stimuleren deze panelen aan te schaffen. Particulieren kunnen zes tot twintig zonnepanelen aankopen. Daarnaast worden lokale ondernemers in de gelegenheid gesteld om deze panelen te

installeren. Dit zal lokale werkgelegenheid opleveren. Op 13 maart 2013 heeft een informatie bijeenkomst door iChoosr over deze groepsveiling plaatsgevonden in Zwijndrecht. In de gehele Drechtsteden hebben 3277 deelnemers zich ingeschreven. Hiervan komen er 387 uit Zwijndrecht. Deelnemers hebben tot 19/05/2013 de tijd om te besluiten of zij daadwerkelijk tot aanschaf van zonnepanelen zullen overgaan¹⁶.

Uit de Routekaart Drechtsteden opgesteld door energie en afvalbedrijf HVC (mei 2012) blijkt dat een zonneweide van 10.000m² 5% van de gewenste 20% duurzame energie oplevert. Als de helft van het gemeentelijk vastgoed belegd wordt met zonnepanelen betekent dit dat dit 4% van het gewenste aandeel duurzame energie oplevert. Wanneer gestreefd zou worden om een substantieel aandeel van de totale doelstelling met behulp van zonne-energie te realiseren vergt dit veel ruimte. Op basis van de in de Energievisie 2011 aangehouden rendementen per m² zonnepaneel zou een inzet van 20% duurzame energie, puur op basis van zonne-energie, inhouden dat 200 hectare aan zonnepanelen nodig is, ofwel 10% van de totale oppervlakte van de gemeente.

Door middel van een routekaart zijn de biomassastromingen in beeld gebracht.

Energie en afvalbedrijf HVC heeft een onderzoek uitgevoerd naar het benutten van de energiepotentie van afval. De ambtenaren hebben hier geen documentatie voor kunnen aanleveren.

Wethouder Mirck is aanwezig bij de aandeelhoudervergaderingen van energie en afvalbedrijf HVC en Eneco. Op deze manier kan de gemeente invloed uitoefenen op investeringen in duurzame energie van deze bedrijven.

Het Buitengebied Zwijndrecht Uitvoeringsprogramma is vastgesteld door de Raad in 2011 en hierin worden de visie van Buitengebied 7-up en het inrichtingsplan van Hoge Nesse uitgewerkt. Met Hendrik Ido Ambacht is afgesproken een gezamenlijke verkenning naar duurzame energie uit te (laten) voeren.

D: Klimaat neutrale gemeentelijke organisatie.

De discussie rond het regionaal inkopen van duurzame energie loopt op dit moment. Het contract met energie en afvalbedrijf HVC loopt af. Het volgende contract zal regionaal aanbesteed worden en naar alle waarschijnlijkheid meer duurzame energie betreffen.

Verder is er een Drechtstedenlijk besluit over de energiescan van gemeentelijk vastgoed en energiebesparende maatregelen in de maak. Er is nog geen besluit genomen over het alleen energieneutraal bouwen van overheidsgebouwen. In januari 2013 is de gemeente gestart met het plaatsen van 400 zonnepanelen op gemeentelijk vastgoed.

Op dit moment werkt de ambtelijke organisatie aan een beleidsnota over openbare verlichting (OV 2014-2023). Deze nota zal in gaan op het onderwerp energiezuinige openbare verlichting. Bij het fietspad langs het Ter Steeghepad heeft de gemeente in 2011 duurzame LED verlichting geplaatst. Daarnaast schakelt de verlichting na middernacht uit, omdat er dan nog amper fietsers langskomen. Het uitschakelen van de verlichting zorgt voor een energiebesparing van 70% voor dit fietspad.

Met betrekking tot interne milieuzorg en de energiecoöperatie zijn nog geen concrete besluiten genomen.

¹⁶ http://www.zwijndrecht.nl/Wonen_en_Leven/Zwijndrecht_Duurzaam/Groepsaankoop_zonnepanelen/Ruim_3200_deelnemers_schrijven_zich_in_voor_zonnepanelen

E: Mensen stimuleren duurzamer te leven

De gemeente trekt relatief veel geld uit van het budget voor milieu en duurzaamheid voor natuur- en milieueducatie (€50.000 p/j). Hiervoor zijn Weizigt NMC en Stichting Zuid-Hollands Landschap verantwoordelijk. Daarnaast heeft de gemeente een duurzaamheidswebsite die up-to-date wordt gehouden met informatie voor burgers en het bedrijfsleven. Verder vult de gemeente vier maal per jaar een pagina over duurzaamheid in Het Stadsnieuws en heeft zij een duurzaamheidsplatform met het bedrijfsleven opgezet. Het duurzaamheidsplatform komt één maal per twee maanden bij elkaar (met uitzondering van de zomermaanden). Ook doet Zwijndrecht mee met verschillende landelijke activiteiten zoals de Nationale Boomfeestdag en de Europese Mobiliteitsweek. In 2011 heeft de gemeente een Klimaatstraatfeest georganiseerd, maar deze bleek niet succesvol. Wat de resultaten van de verschillende informatieve en stimulerende activiteiten zijn is onbekend bij de gemeente.

F: Gebruik maken van duurzame materialen

De ideeën van de gemeente over het gebruik maken van duurzame materialen staan beschreven in de PALT en GPR afspraken. Het is bij de rkc onbekend of en hoe deze afspraken getoetst worden. Verder is het tijdens dit onderzoek niet duidelijk geworden of er richtlijnen binnen de gemeentelijke organisatie bestaan die betrekking hebben op duurzaam bouwen en het gebruik van duurzame (bouw) materialen bij projecten waarbij de gemeente uitvoerder en/of opdrachtgever en/of op een andere manier nauw betrokken is.

G: Zo min mogelijke afvalproductie

Op het gebied van (duurzame) afvalinzameling vindt op dit moment een onderzoek plaats in opdracht van de gemeente. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door energie en afvalbedrijf HVC. De resultaten worden in de loop van 2013 verwacht.

H: Geluid

In juni 2012 is de 2^e Tranche geluidskaarten vastgesteld. In juni/juli 2013 zal een nota gereed zijn met het daaraan verbonden actieplan. In het DUP 2012-2015 wordt 2012 als streefdatum voor afronden van het actieplan omgevingslawaai aangegeven. De vertraging komt o.a. doordat pas in juni 2012 de 2^e Tranche geluidskaarten door de OZHZ zijn vastgesteld. In het DUP stonden deze voor 2011 op de planning.

De actualisatie van de geluidsbeheerzone Groote Lindt/Dordt West is door de gemeente Dordrecht vastgesteld. Die van rioolwaterzuiveringsinstallatie en Kijfhoek vallen onder de verantwoordelijkheid van Zwijndrecht. De nota die betrekking heeft op de actualisatie van deze geluidsbeheerzone moet nog geschreven worden. Met het gevolg dat ze ook nog niet zijn vastgesteld. Dit stond in het DUP 2012-2015 voor 2012 op de planning.

Verder zijn 21 van de 33 woningen die op de ISV geluidsanering A-lijst staan gesaneerd. De andere 12 woningen staan op de planning voor 2013/2014. De sanering wordt door de OZHZ uitgevoerd. De gemeente is hiervoor afhankelijk van deze dienst.

In 2008 is er een beleidsnota ontheffing hogere grenswaarden opgesteld. Het ligt in de ambtelijke planning om dit in Drechtstedenlijk verband vast te leggen.

Het onderzoek naar geluidsoverlast aan de Munnikensteeg is afgerond. De conclusie is dat de geluidsoverlast de grenswaarde niet overschrijdt (maar het geluidsoverlast zat tegen de maximum waarde aan). Munnikensteeg valt onder het beheer van het Waterschap. De gemeente heeft aan het Waterschap voorgesteld om daar een proefvlak met stil asfalt te plaatsen.

I: Trillingen

Geen bijzondere activiteiten.

J: Licht

Het plan openbare verlichting is (nog) niet geactualiseerd, maar de beleidsnota Openbare Verlichting 2014-2023 is in ambtelijke voorbereiding. Wel is er in een aantal recente projecten/uitvoeringen rekening gehouden met het niveau van verlichting in de openbare ruimte en heeft de gemeente gebruik gemaakt van duurzame verlichting, zoals bij het Ter Steeghepad.

K: Luchtkwaliteit

Het Actualisatie Programma Luchtkwaliteit Drechtsteden 2006-2015 is in uitvoering. De resultaten zijn vermeld in de bijlage 1 van het APLD.

In het kader van Hoogwaardig Openbaar Vervoer Drechtsteden zijn diverse activiteiten ontwikkeld. Een aantal staat aangegeven onder A. Aanvullend hierop zijn: 1) Het doortrekken van de busbaan Volgerlanden is gereed. 2) Het realiseren van een hoogwaardige openbaar vervoer halte Volgerlanden in Hendrik Ido Ambacht.

Een haalbaarheidsonderzoek naar walstroomvoorzieningen is afgerond. Aanleg ervan op de locatie Achterhakkers/Wilgenbos in Dordrecht is noodzakelijk.

L: Geur

Geen bijzondere activiteiten.

M: Bodemkwaliteit

Op 13 april 2011 heeft het Drechtstedenbestuur ingestemd met de 'Bestuursovereenkomst ISV 3 Provincie Zuid-Holland – regio Drechtsteden'. Er is hiermee door de gemeente een eerste stap gezet om de activiteit 'ISV-bodemafspraken realiseren' te bewerkstelligen. Hieraan verbonden is de activiteit 'het in beeld brengen hoe de kosten voor nazorg/monitoring vanaf 2015, na afloop van ISV3, geminimaliseerd en gefinancierd kan worden'. Aan deze activiteit is weinig gedaan maar zoals in de bovenstaande bestuursovereenkomst is vermeld, zal de gemeente voor 1 januari 2014 een voorstel bij het Drechtstedenbestuur moeten indienen.

De bodembeheernota Zuid-Holland Zuid is in oktober 2010 vastgesteld en in december 2010 goedgekeurd door de Zwijndrechtse raad. Met betrekking tot de actualisatie van de regionale bodemkwaliteitskaart zijn er twee bodemplatform bijeenkomsten geweest (november 2011 en februari 2012) waarbij is afgesproken dat in 2013 deze actualisatie zal plaatshebben.

Op dit moment is het opstellen van regionaal beleid voor het toepassen van bodemenergieprojecten in ambtelijke voorbereiding. Dit project zal getrokken worden door de OZHZ. Begin december 2012 vond er een startbijeenkomst plaats en in januari 2013 heeft er een vervolgbijeenkomst plaatsgevonden in het gemeentehuis te Zwijndrecht.

In 2011-2012 heeft er een onderzoek plaats gevonden naar bodemverontreiniging in Noordeinde en de Noordoever. De gemeente heeft acht verontreinigde locaties waarvan er één een potentieel risico heeft. In 2013 zal er met de sanering van deze locaties gestart worden. De sanering wordt uitgevoerd door de OZHZ.

N: Waterkwaliteit

Veel activiteiten die betrekking hebben op waterkwaliteit zijn op dit moment in uitvoering. De gemeente heeft o.a. de Wateragenda Drechtsteden 2010-2014 (in samenwerking met de Drechtsteden) en het Waterplan van H tot Z (in samenwerking met Hendrik Ido Ambacht) ontwikkeld. De Wateragenda is eind 2010 bestuurlijk vastgesteld en is met name een netwerkagenda. Er wordt ingezet op samenwerking en kennisuitwisseling. In het Waterplan zijn doelstellingen geformuleerd waaraan de watergangen moeten voldoen. Hierin is ook aangegeven hoe het waterstructuurprogramma uitgevoerd kan worden.

Het waterforum van 28 januari 2013 geeft aan dat de Drechtsteden actief bijdragen aan de ontwikkeling van het provinciaal beleid voor buitendijks bouwen.

Actualisatie van het stedelijk waterplan is in de fase van ambtelijke voorbereiding en het rioleringsplan is in uitvoering. Rioleringen beïnvloeden de kwaliteit van het oppervlakte water (overstorten) en het grondwater (lekkende rioleringen). Een goede staat van het rioleringsstelsel is van belang voor de kwaliteit van het water.

Met betrekking tot de afvalwaterketen is een samenwerkingsovereenkomst ondertekend over een plan van aanpak met de gemeenten Dordrecht, Hendrik Ido Ambacht en Zwijndrecht en het Waterschap Hollandse Delta.

O. Externe veiligheid.

De gemeente heeft als doelstelling om een zo veilig mogelijk leefomgeving te creëren. Om deze doelstelling te realiseren heeft zij zichzelf als activiteit opgelegd om de besluitvorming van het basisnet spoor af te ronden. De gemeente is afhankelijk van het Rijk en de NS. Wetgeving van het basisnet spoor wordt in 2013 verwacht. Om deze reden is er ook nog geen beleidsplan externe veiligheid opgesteld door de gemeente.

De gemeente heeft vastgelegd in een structuurvisie dat er binnen de plasbrandzone¹⁷ geen gevoelige bestemmingen mogen worden gerealiseerd, tenzij er een goede ruimtelijke afweging is gemaakt.

De revisievergunning Kijfhoek is vastgesteld in 2012, net zoals het beheerplan groepsrisico Kijfhoek. Dit beheerplan geeft de grens en richtwaarde voor externe veiligheid aan. Daarnaast vervangt dit beheerplan het geplande PHZ-gemeenteverdrag over het beheer van Kijfhoek. Hiermee heeft de gemeente aan een aantal van haar geplande activiteiten rondom Kijfhoek voldaan.

De procedure ontheffing route gevaarlijke stoffen is in 2012 vastgesteld in een raadsbesluit.

P: Biodiversiteit en groen.

Op het terrein van biodiversiteit en groen wordt op dit moment gewerkt aan een beleidsnota. Hierin zullen de meeste activiteiten van de gemeente op het gebied van biodiversiteit en groen vorm krijgen. De dierenwelzijn-beleidsnota is ook in ambtelijke voorbereiding.

Q: Duurzaam en klimaat bestendig bouwen.

In de GPR en PALT afspraken, de woonvisie Spetterend Wonen en het handboek Duurzaam Bouwen zijn verschillende afspraken gemaakt en richtlijnen aangegeven die betrekking hebben op (het beleid van) duurzaam bouwen.

Het Cradle-to-cradle concept als bijzondere vorm van duurzaam bouwen is (nog) niet uitgevoerd.

3.3 Duurzaamheid en/of milieu in gemeentelijke documenten

3.3.1 Wijze van uitvoeren

Onderzocht is waar de termen duurzaamheid en/of milieu in documenten voor de gemeenteraad worden genoemd. Zo is nagegaan in hoeverre duurzaamheid (en milieu)

¹⁷ Een dergelijke zone wordt opgenomen rond transportroutes waarlangs een grote transportintensiteit van zeer brandbare vloeistoffen, zoals benzine, plaatsvindt of mogelijk wordt gemaakt. (Uit: *Externe veiligheid en ruimtelijke ordening: niet zonder risico!* (deel 1) door P.A. Faber & R. Geert)

mogelijk zijn geïntegreerd in de verschillende beleidsvelden van de gemeente. De resultaten van deze inventarisatie zijn opgenomen in Tabel 4 t/m 6 (Bijlage IV).

3.3.2 Resultaat

In Tabel 4 en Tabel 6 (Bijlage IV) is het resultaat van deze inventarisatie opgenomen. In de tabel zijn de specificatie van het onderwerp en het type document opgenomen. Hierdoor wordt er een beter beeld gecreëerd bij welke onderdelen van het beleid duurzaamheid een rol speelt.

Wanneer de resultaten herleid worden naar de beleidsterreinen van de Burgermeester en de Wethouders dan liggen de documenten waarin de twee termen voorkomen op diverse beleidsterreinen:

- duurzaamheid en milieu;
- ruimtelijke ordening;
- vergunningverlening/bouwen en wonen;
- natuur en recreatie;
- verkeer en vervoer;
- economie en binnenvaart.

Het blijkt dat de sociaal/culturele beleidsterreinen nauwelijks vertegenwoordigd zijn

Daarnaast is nagegaan in welke documenten de termen duurzaamheid en/of milieu wel verwacht zouden worden, gegeven het onderwerp, maar niet genoemd werden. Dit resultaat is weergegeven in Tabel 6 (Bijlage IV). Opmerkelijk is dat beide termen niet voorkomen in de jaarverantwoording van 2010 en van 2011, net zo min als in de tweede bestuursrapportage van 2011 en van 2012. Hierbij maakt de rekenkamercommissie wel de kanttekening dat in een aantal documenten de termen duurzaamheid en/of milieu niet letterlijk voorkomt, maar dat het document wel in de geest van duurzaamheid geschreven is. Een voorbeeld hiervan is de voorziening in onderwijs huisvesting 2012 primair onderwijs (2011-10355). Het woord duurzaamheid wordt niet genoemd, maar er wordt wel in de geest van duurzaamheid gehandeld. Men streeft naar het gebruik van LED-lampen (i.e. duurzame verlichting).

3.4 Analyse van de doelstellingen

3.4.1 Aantal en herkomst (sub)doelstellingen

De onderzochte (sub)doelstellingen zijn niet altijd door de gemeente zelf vastgesteld. Een aantal zijn nationaal of provinciaal opgelegd. Aangezien de gemeente veel samenwerkt in Drechtstedelijk verband is een aantal van deze doelstellingen en activiteiten op Drechtstedelijk niveau vastgelegd. In Tabel 2 is weergegeven op welk niveau een doelstelling en/of een activiteit is vastgelegd.

Tabel 2: Herkomst (sub)doelstellingen en activiteiten

Niveau van vastlegging	(sub)doelstellingen	activiteiten
Nationaal/provinciaal	5	9
Drechtsteden	13	64
Zwijndrecht	6	75
Totaal	24	148

Uit bovenstaande tabel valt op te maken dat de gemeente 24 duurzaamheidsdoelstellingen nastreeft en dat daar 148 activiteiten aan gekoppeld zijn. Acht doelstellingen zijn door het rijk en/of de provincie opgelegd, dertien doelstellingen zijn vastgesteld samen met de andere Drechtsteden en zes doelstellingen zijn vastgesteld door de gemeente zelf. De gemeente heeft gedeeltelijk vrijheid op het duurzaamheids terrein. De meeste doelstellingen worden vanuit de omgeving opgelegd. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat de gemeente als

participant van de Drechtsteden zelf invloed kan uitoefenen op afspraken gemaakt in Drechtstedelijk verband.

3.4.2 *Kwaliteit doelstellingen*

Een ander punt is de kwaliteit van de geformuleerde doelstellingen. Hoe moeten de doelstellingen worden gezien? Als uitdrukking van het streven van de Drechtsteden en/of van de gemeente Zwijndrecht? Of als plandoelstellingen? Of beide?

En welke doelstellingen zijn uitsluitend de verantwoordelijkheid van de gemeente of alleen een gedeelde verantwoordelijkheid? De doelstellingen waarvoor de gemeente alleen zelf verantwoordelijk is kunnen het meest duidelijk worden geformuleerd.

Doelstellingen zijn idealiter afrekenbaar en daarmee stuurbaar geformuleerd. De hoofd- en subdoelstellingen zijn (behoudens enkelen) niet afrekenbaar en daarmee niet stuurbaar geformuleerd. Wanneer ze zijn bereikt of gehaald is daarmee onduidelijk. Bij vier thema's ontbreken voorts de subdoelstellingen. Waar geen subdoelstellingen zijn is het vanzelfsprekend onmogelijk om inzicht in de realisatie ervan te krijgen. De subdoelstellingen die er wel zijn, hebben een beperkte kwaliteit. Er zijn geen subdoelstellingen aangetroffen, die SMART zijn geformuleerd. (S=specifiek, M=meetbaar, A=acceptabel/aanvaardbaar, R=realistisch, T=tijdgebonden). Zo is alleen voor een gedeelte van de (sub)doelstellingen/activiteiten de streefdatum bij de rekenkamercommissie bekend.

3.4.3 *Beschikbaarheid resultaten*

De meetresultaten van effecten van het energieconvenant met supermarkten blijken op dit moment niet in het bezit te zijn van de gemeente. Deze meetgegevens over het verminderen van het energieverbruik van supermarkten zijn in bezit van de OZHZ.

3.4.4 *Prioritering doelstellingen*

De onderzochte literatuur omvat diverse duurzaamheidsthema's en daarmee verbonden doelstellingen. Er is daarin echter geen prioritering aangetroffen voor de verdeling van de inspanningen.

Hoofdstuk 4 Conclusies en Aanbevelingen

In dit hoofdstuk trekt de rekenkamercommissie Zwijndrecht conclusies uit het onderzoek en formuleert zij op basis daarvan aanbevelingen voor raad, het college en de ambtelijke organisatie.

Met de beperkte middelen die er zijn timmert de gemeente stevig aan de weg op het terrein van duurzaamheid. De raad heeft het thema expliciet benoemd in zijn programma en de wethouder in wiens portefeuille het opgenomen is draagt het onverschrokken en breed uit. Op een veelheid aan traditionele beleidsterreinen, maar ook op terreinen daarbuiten, ontwikkelt, stimuleert en realiseert de gemeente duurzaamheidsactiviteiten. Dit is ook kenmerkend voor het beleid: er wordt op vele paarden gewed. Dit is een kracht maar ook een zwakte – door de breedte is er altijd wel een activiteit die succes en/of publiciteit boekt. Anderzijds is het ook te typeren als een schot hagel: het is zeer de vraag of het doel geraakt wordt.

Met onderstaande conclusies en aanbevelingen hoopt de rekenkamercommissie eraan bij te kunnen dragen dat op het goede moment op het juiste paard gewed wordt.

Vertrekpunt: de beperkte invloed van de gemeente

De invloed van de gemeente op het terrein van duurzaamheid is beperkt. Dat laat zich alleen al afleiden uit de herkomst van de (sub)doelstellingen: slechts 6 van de 24 doelstellingen van het duurzaamheidsuitvoeringsprogramma (DUP) zijn afkomstig uit Zwijndrecht zelf.

Daarnaast worden de na te streven resultaten maar beperkt beïnvloed door acties die de gemeente zelf kan ondernemen. Als het bijvoorbeeld gaat om luchtkwaliteit is de zogenaamde achtergrondconcentratie en landelijk en Europees beleid veel bepalender voor de gemiddelde luchtkwaliteit dan lokale maatregelen.

Dit betekent niet dat de gemeente dan maar geen activiteiten moet ondernemen. Er zijn wel degelijk terreinen waar de gemeente al dan niet in samenwerking met partners het verschil kan maken. Maar het relativeert wel hoe “hard” de doelstellingen gehanteerd moeten worden. De geformuleerde doelstellingen kunnen over het algemeen beter als “streven” beschouwd worden.

De kwaliteit van de doelstellingen en monitoring

De doelstellingen zijn slechts in beperkte mate SMART¹⁸ geformuleerd. De rekenkamercommissie ziet hier ruimte voor een kwaliteitsslag. De rekenkamercommissie tekent hierbij wel aan dat een herformulering toegevoegde waarde moet hebben, ofwel het moet gaan om de doelstellingen waar de gemeente serieuze activiteiten aan gekoppeld heeft die de hoogte van het resultaat ook daadwerkelijk kunnen beïnvloeden. Alleen dan kan sprake zijn van zinvolle bijsturing. Op die punten hoort ook de monitoring stevig ter hand te worden genomen. Op dit moment constateert de rekenkamercommissie dat wanneer er monitoringgegevens beschikbaar zijn deze niet opgevraagd worden. De rekenkamercommissie constateert daarbij dat door derden (externe partijen zoals Omgevingsdiensten, RIVM, ministeries, CBS, planbureaus) over veel resultaatgebieden meetgegevens bijgehouden worden. Dit houdt in dat vaak slechts een beperkte inspanning nodig is om de monitoring voor Zwijndrecht goed in te richten.

Aanbeveling 1:

- a. Bepaal per doelstelling of de gemeentelijke activiteiten dermate relevant zijn voor het bereiken van de doelstellingen dat een SMART formuleren van de doelstelling toegevoegde waarde heeft.*
- b. Herformuleer deze doelstellingen SMART en monitor de voortgang van de realisatie.*

¹⁸ (S=specifiek, M=meetbaar, A=acceptabel/aanvaardbaar, R=realistisch, T=tijdgebonden), zie ook pagina 16

Prioritering van doelstellingen en activiteiten

De rekenkamercommissie heeft geen nadere prioritering in doelstellingen en activiteiten aangetroffen. Dit is niet alleen een aandachtspunt omdat beschikbare middelen beperkt zijn en er veel na te streven doelstellingen zijn. Omdat doelstellingen soms ook strijdig zijn met elkaar is het nodig om doelstellingen uit te kunnen ruilen, een voorbeeld is de plaatsing van windmolens op locaties waar plaatsing tot verhoging van externe veiligheidsrisico's zou kunnen leiden.

Aanbeveling 2:

Bepaal in gezamenlijkheid wat de onderlinge prioritering van doelstellingen is.

Bepaling van het beste rendement

Op enkele dossiers valt het de rekenkamercommissie op dat op dit moment activiteiten niet altijd gericht zijn op die terreinen waar het grootste rendement te behalen valt. Twee illustraties:

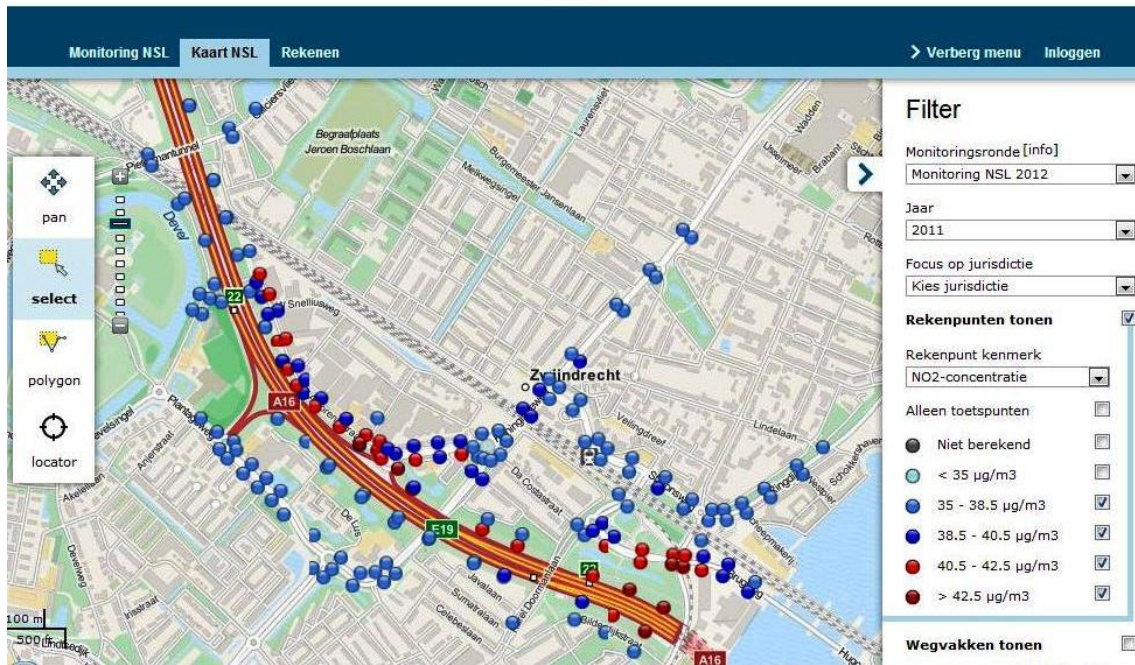
- *Meer duurzame energie:*
De grootste bijdrage aan meer opwekking van duurzame energie binnen de gemeentegrenzen komt potentieel van windenergie en aardwarmte. Op deze beide onderwerpen ziet de rekenkamercommissie geen zichtbare voortgang. De gemeente zet wel actief in op zonne-energie. Hoewel dit een stap in de goede richting is, is dit echter niet de meest kansrijke optie om aan de van 20% van alle energie op eigen bodem duurzaam op te wekken te kunnen voldoen. Op basis van het in de energievisie 2011 berekende rendement zou volledig inzetten op zonne-energie betekenen dat 200 hectare ofwel 10% van het gehele oppervlak van de gemeente met zonnepanelen bedekt zou moeten zijn.
- *Lager energieverbruik*
De gemeente zet in op het sluiten van convenanten met organisaties. Opmerkelijk daarbij is dat de sector die in Zwijndrecht het meeste energie verbruikte (industrie, goed voor 48% van het energieverbruik in de gemeente op basis van de energievisie 2011) niet te vinden is in de activiteiten. Wellicht zijn deze organisaties niet eenvoudig te beïnvloeden, maar gezien het potentieel wat daar ligt is actie hierop logisch.

Aanbeveling 3:

De rekenkamercommissie pleit ervoor om (a) een kans-impact analyse te verrichten om op die manier activiteiten te richten op die terreinen waar relatief het meeste rendement te behalen valt en (b) een investeringsafwegingsmatrix op te stellen. In deze matrix zijn maatregelen die op basis van ervaringen (in Nederlandse gemeenten of in het buitenland) als kansrijk gezien worden gerelateerd aan de benodigde investeringen, en de opbrengst/terugverdientijd daarvan.

Voortgangsinformatie

Als dan vastgesteld is welke prioriteiten Zwijndrecht kiest binnen het enorme scala aan duurzaamheidsthema's, en als die prioriteiten SMART geformuleerd zijn, is het van belang om periodiek over de voortgang op het behalen van de gestelde doelen en resultaten de raad te informeren. Met de genoemde monitoringsgegevens is een website in te richten of een rapportage samen te stellen waarop de raadsleden en de Zwijndrechtse burgers kunnen zien welke maatregelen tot welke effecten leiden. Een voorbeeld van een illustratie die in zo'n rapportage opgenomen kan worden is een lokale kaart met de stikstofdioxide concentraties van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL):

Aanbeveling 4:

Rapporteer over de voortgang en de behaalde resultaten op duurzaamheid. Doe dit met een samenhangende, periodieke rapportage of website.

Hoofdstuk 5 Reactie van het College

Rekenkamercommissie Zwijndrecht
T.a.v. Mevrouw P. Habets
Postbus 15
3330 AA ZWIJNDRECHT

Onderwerp	Van/behandeld door	Datum
Conceptrapport Op weg naar duurzaamheid	Arnold Groenwegen en Frank Schocke	6 mei 2013
Uw kenmerk/schrijven	Ons nummer	Verzenddatum
24 april 2013		

Geachte mevrouw Habets,

Op 24 april 2013 ontvingen wij het conceptrapport 'Op weg naar duurzaamheid' van de Rekenkamercommissie.

Met uw aanbiedingsbrief heeft u het college verzocht om schriftelijk te reageren op de conclusies en aanbevelingen als onderdeel van de bestuurlijke hoor- en wederhoor procedure. Onze reactie wordt integraal opgenomen in het eindrapport.

Wij hebben met belangstelling kennis genomen van de bevindingen van de rekenkamer. De aanbevelingen van de rekenkamer kunnen de gemeentelijke organisatie helpen bij het doorontwikkelen van het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid.

Wij kunnen ons in grote lijnen vinden in de conclusies en aanbevelingen van het onderzoek zoals deze verwoord staan in hoofdstuk 4 van het conceptrapport 'Op weg naar duurzaamheid'. Het college ziet in de conclusie van de rekenkamercommissie, dat gemeente Zwijndrecht met beperkte middelen stevig aan de weg timmert op het terrein van duurzaamheid, een bevestiging van de inspanningen van de gemeente.

Op de conclusies vermeld in hoofdstuk 4 gaan wij niet in detail in. Wel willen wij ten aanzien van een aantal conclusies en aanbevelingen een nuancering aangeven of voor een compleet beeld een aanvullende opmerking maken.

De rekenkamercommissie vermeldt dat het duurzaamheidsbeleid zich richt op een breed palet aan activiteiten. Wij willen aanvullend opmerken dat voor de klassieke duurzaamheidsstaken, zoals water, bodem, lucht, geluid en externe veiligheid de gemeente keuzen heeft gemaakt. In de nieuwe gebieden van duurzaamheidsbeleid, zoals maatschappelijk verantwoord ondernemen, dierenwelzijn en biodiversiteit onderkennen wij dat voor de gemeente zowel inhoudelijk als in haar rol nog aanvullende keuzen te maken zijn. Daar waar de gemeente in het verleden vaak kaderstellend was, heeft zij nu meer een verbindende en faciliterende rol. Ons inziens verdient de typering van het duurzaamheidsbeleid 'als een schot hagel', daarom een nuance.

Als voorbeeld noemen wij graag de regionale samenwerking op het gebied van energie. Juist door de regionale samenwerking wordt op een 7 tal projecten efficiënt gewerkt aan het realiseren van doelstellingen.

Wij kunnen ons vinden in de conclusie van de rekenkamercommissie dat de invloed van de gemeenten op het terrein van duurzaamheid beperkt is. Juist deze conclusie nodigt het

college uit om kritisch na te blijven denken over de rol van de gemeente binnen het beleidsveld. Om deze reden kiest de gemeente steeds vaker voor een verbindende en faciliterende rol. In het onderzoeksrapport wordt ter onderbouwing van de conclusie het voorbeeld van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (hierna: Omgevingsdienst ZHZ) genoemd. Hier zou de gemeente volgens de rekenkamercommissie een bescheiden invloed op hebben. Het college attendeert de rekenkamercommissie erop dat de Omgevingsdienst ZHZ taken in mandaat voor gemeente Zwijndrecht uitvoert. Daarmee heeft de gemeente een regierol richting de Omgevingsdienst. Rond de functie van de Omgevingsdienst ZHZ, vinden wij het bovendien belangrijk om te vermelden dat deze dienst geen ISV geluids sanering A-lijst woningen (zie blz. 15) uitvoert, maar voor de gemeente deze saneringen coördineert.

Wij onderschrijven aanbeveling 1a van de rekenkamercommissie, dat doelstellingen waaraan een beïnvloedbaar resultaat gekoppeld is, bij voorkeur SMART geformuleerd worden. Graag geven wij aan dat doelstelling voor de klassieke milieutaken ook meer SMART geformuleerd zijn. Wij zijn het met de rekenkamer eens, dat bij doelstellingen waarbij de gemeente afhankelijk is van derden, dit niet altijd mogelijk is.

Met aanbeveling 1b adviseert de rekenkamer de voortgang van SMART geformuleerde doelstellingen te monitoren. Wij willen er graag op wijzen dat veel milieudata wordt vastgelegd door de Omgevingsdienst ZHZ. Deze dienst geeft momenteel uitvoering aan een beleidsprogramma dat deze milieudata analyseert. Hiermee wordt het effect van het duurzaamheidsbeleid (meer) zichtbaar. De resultaten van deze analyse worden op termijn ontsloten zodat deze voor derden zichtbaar worden. De ontsluiting kan ook helpen bij het realiseren van de door de rekenkamer genoemde voortgangsinformatie zoals beschreven in aanbeveling 4.

Wij zijn met de rekenkamer van mening dat in gezamenlijkheid prioriteren van doelstellingen zoals verwoord met aanbeveling 2 kan bijdragen aan de realisatie van het duurzaamheidsbeleid.

Voor de klassieke duurzaamheidsstaken heeft op basis van een risicoanalyse een prioritering plaatsgevonden. Ook zijn binnen het energiedossier de nodige keuzen gemaakt. De nieuwe gebieden van duurzaamheidsbeleid zijn op dit moment nog dynamisch. Hoewel het door deze dynamiek moeilijk is om daarin te prioriteren begint deze dynamiek op een punt te komen dat met nadere analyse prioritering mogelijk gaat worden. Het is voor het college dan ook logisch dat dit tot op heden nog niet heeft plaatsgevonden.

Wij zijn van mening dat de rekenkamercommissie een goed voorbeeld geeft voor het bepalen van keuzen voor duurzaamheid in de vergelijking van wind en zonne-energie. Bij de uiteindelijk keuze kunnen echter ook andere, niet door de rekenkamer genoemde argumenten een rol spelen zoals landschappelijke argumenten. Daarnaast is overeenkomstig een motie van de raad (kenmerk: 2012-11325) het college overgegaan tot het plaatsen van zonnepanelen op gemeentelijk vastgoed.

Ook aanbeveling 3 kan het college onderschrijven. Een kans-impact analyse kan helpen het beleid te richten op maatregelen die het meest effectief zijn. Voor de klassieke duurzaamheidstaken heeft dit plaatsgevonden.

Het voorbeeld dat de rekenkamer noemt rond het lagere energieverbruik van industrie verdient ons inziens een nuance. Gemeente Zwijndrecht heeft ten aanzien van energiebesparing bij zware industrie nadrukkelijk gekozen voor de inzet van wettelijke instrumenten die ter beschikking staan, zoals vergunningverlening, toezicht en handhaving. Met de eerder genoemde doorontwikkeling van het beleid kan de gemeente ook een andere, aanvullende rol gaan vervullen bij de ondersteuning van de industrie bij het verminderen van het energie verbruik. Op dat moment is een nieuwe investeringsafwegingsmatrix aan de orde.

Ten aanzien van paragraaf 2.1 willen wij graag opmerken dat in het DUP het streven is vastgelegd om klimaatneutraal te bouwen Dit is geformuleerd als een inspanningsverplichting en niet zoals het rekenkamerrapport aangeeft als een resultaatverplichting.

Lastig vonden wij om tabel 1 te lezen omdat in de toelichting niet duidelijk is welke keuzes de rekenkamercommissie hier heeft gemaakt . Dit had het inzicht in de rapportage vergemakkelijkt.

Ten aanzien van het proces van onderzoek geeft de rekenkamer aan dat het in april 2013 voor het college onmogelijk bleek om voor half mei een moment te vinden voor het gebruikelijk benen op tafel overleg. Graag willen wij de rekenkamercommissie aangeven dat wij eerder hebben verzocht om een goede planning van het onderzoek. Met een tijdige planning wordt het voor het college makkelijker om op voorhand rekening te houden met een in te plannen overleg. Een dergelijke gezamenlijke planning komt ook de kwaliteit van het onderzoek ten goede.

Tot slot vermeld de rekenkamercommissie op een aantal plaatsen in het rapport dat de status van de voortgang van projecten onbekend is. Wij willen graag benadrukken dat deze informatie opvraagbaar is en in het ambtelijk hoor- en wederhoor konden worden opgelost. Hiermee hadden wat kleine, feitelijke onjuistheden in het rapport vermeden kunnen worden. Bijvoorbeeld de status rondom de DRIS panelen. Deze zijn al enige tijd gerealiseerd. Ook de financiële haalbaarheid van het warmtenet binnen de Drechtsteden zoals genoemd op blz. 13 is op korte en middellange termijn niet haalbaar. Dit wordt echter wel voor de lange termijn nagestreefd. Een derde voorbeeld op blz. 16 is de opmerking dat aan de ISV-bodemafspraken weinig is gedaan. Feitelijk zijn voortdurende bodembeheerssystemen geïnventariseerd waarmee maatregelen tegen de verspreiding van bodemverontreiniging worden voorkomen.

Een vierde voorbeeld is het percentage gerealiseerd duurzame energieopwekking. De zonneweide levert 5% op van de te leveren doelstelling. Dit is 1% van de doelstelling van 20% duurzame energie. Zoals het er nu staat kan dit onduidelijkheid oproepen, namelijk dat 25% van de doelstelling gerealiseerd wordt.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

De secretaris

De burgemeester

Hoofdstuk 6 Nawoord

De rekenkamercommissie heeft geconstateerd dat het college zich grotendeels herkent in de conclusies en de aanbevelingen overneemt. Op enkele punten uit de reactie van het college wil de rekenkamercommissie reageren.

Inhoudelijk

Het college geeft enkele nuanceringen op de tekst uit het rapport:

- Tekst college: “Daar waar de gemeente in het verleden vaak kaderstellend was heeft zij nu meer een verbindende en faciliterende rol. Ons inziens verdient de typering van het duurzaamheidsbeleid ‘als een schot hagel’ daarom een nuance.” Als voorbeeld wordt vervolgens de regionale samenwerking op het gebied van energie genoemd, omdat door de regionale samenwerking op een 7tal projecten volgens het college efficiënt wordt gewerkt aan het realiseren van doelstellingen.
Reactie rekenkamer: dit doet er echter niets aan af dat een systematische analyse van welke inspanningen welke effecten kunnen sorteren op basis waarvan prioritering van middelen plaatsvindt ontbreekt. De rekenkamer handhaaft graag de analogie van het schot hagel, want op vele terreinen is niets mis met de kwaliteit en effectiviteit van individuele kogels, maar het geheel kan wat meer richting gebruiken.
- Tekst college: “Rond de functie van de Omgevingsdienst ZHZ, vinden wij het bovendien belangrijk om te vermelden dat deze dienst geen ISV geluidsanering A-lijst woningen (zie blz. 15) uitvoert, maar voor de gemeente deze saneringen coördineert.”
reactie rekenkamer: akkoord
- Tekst college: “Wij zijn met de rekenkamer van mening dat in gezamenlijkheid prioriteren van doelstellingen zoals verwoord met aanbeveling 2 kan bijdragen aan de realisatie van het duurzaamheidsbeleid.
- Voor de klassieke duurzaamheidstaken heeft op basis van een risicoanalyse een prioritering plaatsgevonden. Ook zijn binnen het energiedossier de nodige keuzen gemaakt. De nieuwe gebieden van duurzaamheidsbeleid zijn op dit moment nog dynamisch. Hoewel het door deze dynamiek moeilijk is om daarin te prioriteren begint deze dynamiek op een punt te komen dat met nadere analyse prioritering mogelijk gaat worden. Het is voor het college dan ook logisch dat dit tot op heden nog niet heeft plaatsgevonden.”
Reactie rekenkamer: de rekenkamer adviseert in lijn met aanbeveling 2 deze overwegingen met de raad te delen.
- Tekst college: “Ten aanzien van paragraaf 2.1 willen wij graag opmerken dat in het DUP het streven is vastgelegd om klimaatneutraal te bouwen Dit is geformuleerd als een inspanningsverplichting en niet zoals het rekenkamerrapport aangeeft als een resultaatverplichting.”
Reactie rekenkamer: deze nuancing van het college kan de rekenkamer delen.

Proces

Daarnaast worden enkele opmerkingen gemaakt over het proces:

“Ten aanzien van het proces van onderzoek geeft de rekenkamer aan dat het in april 2013 voor het college onmogelijk bleek om voor half mei een moment te vinden voor het gebruikelijk benen op tafel overleg. Graag willen wij de rekenkamer aangeven dat wij eerder hebben verzocht om een goede planning van het onderzoek.” Even verderop geeft het college aan: “Een dergelijke gezamenlijke planning komt ook de kwaliteit van het onderzoek ten goede.”

Reactie: de rekenkamer onderschrijft het belang van een goede en zo mogelijk gedeelde planning. Daarom zal de rekenkamer het verloop van dit onderzoek binnenkort evalueren met de gemeentesecretaris. Na afloop van dit overleg is het logboek van de rekenkamer

over dit onderzoek voor belangstellende raadsleden in te zien, zodat ook deze met de rekenkamer kunnen constateren dat alle elementen om te komen tot een gezamenlijke planning door de rekenkamer geborgd waren.

Het college constateert: "Tot slot vermeld de rekenkamercommissie op een aantal plaatsen in het rapport dat de status van de voortgang van projecten onbekend is. Wij willen graag benadrukken dat deze informatie opvraagbaar is en in het ambtelijk hoor- en wederhoor konden worden opgelost. Hiermee hadden wat kleine, feitelijke onjuistheden in het rapport vermeden kunnen worden."

Reactie: deze passage verbaast de rekenkamer, gezien de voorbeelden die worden aangehaald. De in het rapport vermelde status van deelprojecten is gebaseerd op tabel 3. Deze tabel is expliciet teruggelegd bij de ambtelijke organisatie voor een check op juistheid en volledigheid. Als wat aangegeven staat in deze tabel anders had moeten zijn, had dat inderdaad in het ambtelijk wederhoor kunnen en moeten worden opgelost. De rekenkamercommissie kan nu slechts constateren dat de tabel op dat moment kennelijk ambtelijk gezien niet de aandacht heeft gekregen die deze verdient.

Een reactie per voorbeeld:

- Het college constateert dat de DRIS panelen tijdig zijn gerealiseerd.
Reactie: in bijlage III staat bij de betreffende activiteit "in uitvoering". Deze status is gebaseerd op de informatie die ambtelijk overlegd is en tijdens ambtelijk wederhoor is deze status niet gewijzigd.
- Het college constateert: "Ook de financiële haalbaarheid van het warmtenet binnen de Drechtsteden zoals genoemd op blz. 13 is op korte en middellange termijn niet haalbaar. Deze wordt echter wel voor de lange termijn nagestreefd."
Reactie: deze opmerking verandert niets aan de feitelijke stand van zaken zoals in het rapport weergegeven.
- Het college constateert: "Een derde voorbeeld op blz. 16 is de opmerking dat aan de ISV-bodemafspraken weinig is gedaan. Feitelijk zijn voortdurende bodembeheerssystemen geïventariseerd waarmee maatregelen tegen de verspreiding van bodemverontreiniging worden voorkomen."
Reactie: de opmerking op pagina 16 van het rapport betreft de activiteit inzake financiering van de bodemactiviteiten in de periode na 2015 (waarvan de status "in uitvoering" is) en niet bodemactiviteiten in het algemeen.
- Het college constateert: "Een vierde voorbeeld is het percentage gerealiseerde duurzame energieopwekking. De zonneweide levert 5% op van de te leveren doelstelling. Dit is 1% van de doelstelling van 20% duurzame energie. Zoals het er nu staat kan dit onduidelijkheid oproepen, namelijk dat 25% van de doelstelling gerealiseerd wordt."
Reactie: ook hier is geen sprake van een feitelijke onjuistheid. Wel biedt de tekst ruimte voor twee interpretaties. Het college geeft overigens de goede interpretatie.

Tot slot deelt de rekenkamer de opmerking van het college dat de relatie tussen bijlage III en tabel 1 niet helder te herleiden was. Omdat ook na het ambtelijk wederhoor nog meer dan twintig vragen open stonden die bij de start van het bestuurlijk wederhoor parallel zijn opgepakt, had het voor de rekenkamer weinig zin om tabel 1 tot in finesses uit te werken. De rekenkamer heeft daarover bij het aanbieden van het rapport voor bestuurlijk wederhoor nog een expliciete opmerking in het rapport opgenomen, want op dat moment ontbraken nog de gegevens om een totaalstelling te maken. Inmiddels heeft de rekenkamer deze relatie wel kunnen leggen en verifiëren en zijn ook de andere in het rapport vermelde substellingen geverifieerd.

Bijlage I: Lijst met geraadpleegde stukken

Gemeentelijke documenten

2010-9277 Bodembeheernota
2010-9341 Stimuleren gebruik OV d.m.v. DRIS panelen
2010-9413 PALT 2010-2020
2011-9591 (herzien) Voorzieningencluster- en educatief Plein Heerjansdam
2011-9644 Educatief Plein Heerjansdam
2011-9666 Jaarplan en Jaarverslag NME
2011-9754 Grondexploitatie De Volgerlanden 2011
2011-9757 Verwijdering Noodlokalen De Notenbalk
2011-9801 Afvalbeleidsplan 2011-2015
2011-9964 (herzien) De Geer, vaststellen definitief ontwerp
2011-9984 Incidentenplan riolering
2011-10030 (herzien) Bomenverordening
2011-10078 Straatwerk winkelcentrum Noord
2011-10101 (herzien) Havenregelgeving milieu en veiligheid
2011-10121 Jaarverantwoording 2010
2011-10140 Ontwerp Stationsplein, vaststellen
2011-10159 Koninginneweg Ontwerpverklaring van geen bedenkingen
2011-10188 Afspraken ISV 3 voor Wonen, Geluid en Bodem
2011-10242 Ontwikkelingsstrategie Buitengebied Zwijndrecht Deel B Uitvoeringsprogramma
2011-10285 Kwaliteit nieuwbouw invoering GPR afspraken
2011-10355 Voorziening in onderwijs- huisvesting 2012 Primair Onderwijs
2011-10384 Energievisie Bijlage 1A
2011-10394 Convenant met supermarkten
2011-10399 Programmabegroting 2012-2015 Zwijndrecht, Raadsbesluit
2011-10424 (herzien) Bomenverordening
2011-10430 Bestemmingsplan Bunkerstations, bouwvergunning Fiwado
2011-10454 Afvalstoffenheffing 2012 Verordening
2011-10474 Verordening Reinigingsrecht 2012
2011-10488 Tweede Bestuurrapportage
2011-10496 Bestemmingsplan Molenvliet-Ter Steeghe
2011-10534 Bestemmingsplan De Geer
2011-10566 Fietssnelweg F16, besluit tot uitvoering realisatie F16
2011-10614 Herinrichting achterzijde station 4
2011-10621 Verordening tot wijziging van de verordening 120103 verordening binnenhavengeld Drechtsteden
2012-10504 Koninginneweg, deelgebied 2.1 Definitieve verklaring van geen bedenkingen
2012-10620 Vaststelling routes vervoer gevaarlijke stoffen
2012-10681 (herzien) Deelname stichting coöperatie parkmanagement Bakestein
2012-10684 Bestemmingsplan Rangeerterrein Kijfhoek
2012-10699 Duurzaamheidsplatform
2012-10701 (herzien) Noordoevers MBD, solidariteit en ROM-D
2012-10716 Concernbeleidsplanning 2012
2012-10752 Samenwerkingsovereenkomst warmtenet Drechtsteden
2012-10789 Verloop investeringsprogramma jaarrekening
2012-10799 Ontwikkelingskader Walburg
2012-10783 Gebiedsvisie Programma Deltapoort
2012-10851 Jaarverslag 2011 Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
2012-10862 Jaarverantwoording 2011
2012-10866 Bestemmingsplan Kort Ambacht
2012-10927 Duurzaamheidsuitvoeringsprogramma 2012-2015
2012-10931 Perspectiefnota 2012
2012-10987 Voorzieningscluster Heerjansdam
2012-10998 Vaststelling geluidskarten 2^e Tranche
2012-11012 Woonmonitor en vooruitblik 'Wonen in de Drechtsteden 2010-2020'
2012-11039 Convenant met zorginstellingen
2012-11056 Werkzaamheden rioolpersleiding 2012

2012-11090 Bestemmingsplan Heerjansdam Gors
2012-11119 OZHZ Uitvoeringsprogramma
2012-11135 Afvalanalyse
2012-11153 Revisievergunning Rangeerterrein Kijfhoek
2012-11161 Aparte busbaan Koninginneweg
2012-11198 Beheerplan Groepsrisico Kijfhoek
2012-11270 Tweede Bestuursrapportage 2012
2012-11294 Ontwerp bestemmingsplan Heer Oudelands Ambacht-Develpark
2012-11325 (herzien) Evaluatie Duurzaamheidsuitvoeringsprogramma
2013-11368 Tariefreductie binnenhavengeld voor groen varen
2013-11410 Energiebesparing bestaande koopwoningen
2013-11433 Lean en Green Programma

ZDR030/Nhn/0201 Kwaliteit in mobiliteit Verkeers- en vervoersplan Zwijndrecht 2006-2015, 2007
Beleid Hogere Grenswaarden. Wet geluidhinder. Gemeente Zwijndrecht 26/02/08
Duurzame Restwarmte Drechtsteden: Resultaten inventarisatie en vervolgstappen, 24/11/10
Raadsprogramma 2010-2014
Beleidsdocument "Bodem beheerst (nadere spelregels investeringsbudget 2010-2014)
Duurzaamheidskrant 2011
Persbericht gemeente Zwijndrecht, tweede E-oplaadpaal een feit, 22/09/11
Stadsnieuws Zwijndrecht, Nacht van de Nacht, 19/10/11
Reglement duurzaamheidsplatform gemeente Zwijndrecht, 03/05/12
Stadsnieuws Zwijndrecht, Special Duurzaam, 27/06/12
Mobiliteitsweek in de Drechtsteden, gemeente Zwijndrecht, september 2012
Persbericht gemeente Zwijndrecht, 400 zonnepanelen op zeven gemeentelijke panden, 09/10/12
Stadsnieuws Zwijndrecht, Licht dag en nacht, 17/10/12
PFO Fysiek, 06/11/12 (Zwijndrecht)
Conceptrapport: 'Openbare Verlichting 2014 - 2023: Licht waar het moet, donker waar het kan'.
Concept 20/11/12
Waterplan van H tot Z, Zwijndrecht en Hendrik Ido Ambacht
Handboek Duurzaam Bouwen

Drechtstedelijke documenten

Concept rapport Marktscan Restwarmte Drechtsteden, 16/01/08
Stand van zaken lobbydossiers Drechtsteden-Dordrecht, Brief aan Drechtstraad, 06/10/09
Woonvisie 'Spetterend wonen in de Drechtsteden 2010-2020', december 2009
Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden, Jaarstukken 2011
88212 Rapport geluidsoverlast Munnikensteeg 04/06/11
Milieubeleidsplan Drechtsteden 2011-2015, 21/06/11
Actualisatie Programma Luchtkwaliteit Drechtsteden 2006-2015, 25 mei 2012
BDR/12/824214 Zienswijze Drechtsteden, 27/06/12
Symposium Duurzame mobiliteit, uitnodiging, Drechtsteden, 17/09/12
Drechtstedenformat RIB 120910, Informeren stand van zaken provinciale Groenagenda, 07/11/12
Agenda Duurzame Mobiliteit 2013-2016
'Milieu in Drechtsteden 2012', Concept rapport, 24/01/13
Voorstel PFO Fysiek 05/02/13 (Drechtsteden)

OZHZ documenten

15366 Opleveringsbrief geluidbelastingkaarten 2de tranche, 20 september 2012
68184 Energie in vergunningverlening & toezicht in Drechtsteden. Voortgang werkzaamheden januari – juni 2012
90400 Notitie (Ontwerp)besluit Bodemenergiesystemen, Concept /04/12
Handreiking Meerwaarde Ondergrond OZHZ, 29/10/12
Warmte Koude opslag Presentatie startbijeenkomst 07/12/12, 'Meer visie op het gebruik van ondergrond'

Andere documenten

Our common future, United Nations, Rapport 1987
Bodembeheernota Zuid-Holland Zuid (zaaknummer 0047879), 01/07/10
Bodembeleidsnota provincie Zuid-Holland 2011-2014, Concept 30/06/11

Besluit verlenen ISV3 Programmagemeenten Drechtsteden Bestuursovereenkomst, Provincie Zuid-Holland en Drechtsteden PHZ-2010-222347706, ISV Wonen (incl. nazorg), ISV Geluid
Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden met gemeentebestuurders op 13/06/12
Samenwerkingsovereenkomst zonnepanelen gemeente Zwijndrecht - iChoosr,
Actualisatie regionale bodemkwaliteitskaart, 20/12/12
Verslag van de Bestuurlijke Conferentie van de Stuurgroep Deltaprogramma
Project droge voeten houden.

Bijlage II: Lijst met gebruikte afkortingen

APLD	Actualisatie Programma Luchtkwaliteit Drechtsteden 2006-2015 van 25 mei 2012
DRIS	Dynamisch Reizigers Informatie Systeem
DUP	Duurzaamheidsuitvoeringsprogramma
GPR	Gemeentelijke Praktijk Richtlijnen
HOVD	Hoogwaardig Openbaar Vervoer Drechtsteden
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
MBD	Milieubeleidsplan Drechtsteden
NSL	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit
OZHZ	Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
PALT	Prestatie Afspraken Lange Termijn

Bijlage III: Inventarisatie duurzaamheidsdoelstellingen en activiteiten

Toelichting op de resultaten van het onderzoek

De resultaten van het onderzoek zijn opgenomen in Tabel 3.

Deze tabel is onderverdeeld in zeventien thema's en navolgende vijf kolommen:

- gemeentelijke subdoelstelling (indien geformuleerd);
- activiteit;
- nadere specificatie van het betreffende document;
- type document waarin informatie over de activiteit is opgenomen;
- status van de activiteit en (indien bekend) de streefdatum van het gereed zijn van de activiteit, indien deze bekend is en de activiteit nog niet gereed is.

De (sub)doelstellingen en activiteiten zijn overgenomen uit het DUP en het MBD. Een (sub)doelstelling uit het MBD is altijd ook een gemeentelijke (sub)doelstelling door de participatie van de gemeente in de Drechtsteden.

De activiteiten zijn gespecificeerd door de daaraan verbonden projecten, initiatieven of maatregelen te benoemen. Als bewijs wordt één of meerdere (gemeentelijke) documenten, websites en/of (kranten)artikelen aangegeven. Bij de specificatie is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de nummercode die de gemeente hanteert in combinatie met een karakterisering van het desbetreffende document. Voor geïnteresseerden is het hierdoor mogelijk om de desbetreffende documenten gemakkelijk op te zoeken op de website van de gemeenteraad Zwijndrecht. Een aantal projecten wordt gebruikt voor de uitvoering van meerdere activiteiten. Deze activiteiten vallen vaak niet onder hetzelfde thema. Een voorbeeld is de PALT afspraken (2010-9413). Dit zijn afspraken met de woningcorporaties over energiezuinige (nieuw)bouw. Dit product ondersteunt de volgende activiteiten/doelstellingen:

- A: Lager energieverbruik door het bedrijfsleven en particulieren
 - Nieuwbouwprojecten zo energieneutraal mogelijk realiseren
 - Afspraken maken met corporaties over energiezuinige maatregelen
- F: Gebruik maken van duurzame materialen
- Q: Duurzaam en klimaatbestendig bouwen
 - Beleid duurzaam bouwen (inclusief GPR Gebouw) wordt vastgelegd in de vorm van afspraken: met corporaties opgenomen in PALT; Met projectontwikkelaars worden separaat afspraken gemaakt
 - Zodanig bouwen dat het klimaat zo min mogelijk wordt aangetast; dat kan op het vlak van energiebesparing: realisatie van bv. nulenergie-woningen, hout met FSC keurmerk

In Tabel 3 is dit aangegeven door elk document een rapport intern nummer te geven. Dit nummer bestaat uit een letter (van het thema waar het document als eerste genoemd is) en een cijfer. De PALT afspraken hebben nummer A9. Hierdoor is gemakkelijk na te gaan hoeveel verschillende documenten gebruikt zijn om de status van verschillende activiteiten aan te tonen en hoe vaak één document/product bij de realisatie van verschillende activiteiten betrokken is.

De status geeft aan in welke fase van het (ambtelijke) traject een activiteit zich bevindt. Het is hier belangrijk om op te merken dat een activiteit uit verschillende componenten kan bestaan. De rekenkamer maakt daarom in dit rapport onderscheid tussen activiteit en project. Aan één activiteit kunnen

meerdere projecten verbonden zijn. De projecten geven de verschillende fasen van één activiteit aan. Zo kan het zijn dat een (onderzoeks)rapport over een bepaald onderwerp gereed is, maar dat de daaruit voortvloeiende beleidsnota nog moet worden vastgesteld of dat het daar uit voortvloeiende project in uitvoering is. De status geeft m.a.w. aan in welke fase van het ambtelijke traject het betreffende document zich bevindt. Het is hierbij belangrijk om op te merken dat gereed niet altijd betekend dat de activiteit gereed is. De volgende omschrijvingen zijn gebruikt:

- in planning (activiteit is in ambtelijke voorbereiding);
- vastgesteld (activiteit door de raad van Zwijndrecht vastgesteld);
- in uitvoering (activiteit is in uitvoering);
- gereed (activiteit is uitgevoerd);
- niet uitgevoerd (activiteit is (nog) niet uitgevoerd);
- uitgesteld (activiteit is uitgesteld);
- ondertekend (overeenkomst is ondertekend door het college/de raad)

Verder is in de kolom waarin de status vermeld wordt, de geplande datum aangegeven waarop de activiteit gereed dient te zijn. Deze streefdatum is alleen aangegeven wanneer een activiteit nog niet gereed is. De datum is overgenomen uit het DUP en het MBD. Een aantal activiteiten/projecten is in uitvoering en hebben een continu karakter. Bij deze activiteiten is geen streefdatum aangegeven, maar is aangegeven dat de activiteit continu is. Een enkele keer heeft er een tussentijdse aanpassing van de streefdatum plaatsgevonden. Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van het actieplan omgevingslawaa. In het DUP is 2012 aangegeven als streefdatum. Tijdens het interview met de betreffende ambtenaar bleek dat men nu juni/juli 2013 als streefdatum heeft. Over het waarom een streefdatum niet gehaald en/of aangepast is komt dit rapport in Sectie 3.4 op terug.

Hieronder wordt het lezen van de tabel geïllustreerd aan de hand van een voorbeeld.

A: Lager energieverbruik door het bedrijfsleven en particulieren			
Activiteit	Specificatie	Type document	Status
Onderzoek naar energieconvenant met bedrijfsleven	A4: 2011-10394 Convenant met supermarkten	Brief aan Raad	Gereed, Ondertekend
	A5: 2012-11039 Convenant met zorginstellingen Tijdens symposium op 26/01/12 zijn er afspraken gemaakt. Plan van aanpak opgesteld voor zorginstellingen en deze worden ter goedkeuring naar OZHZ gestuurd.	Brief aan Raad	In planning, 2012-2013
	A6: 2013-11433 Lean en Green Programma	Intentieovereenkomst	In uitvoering
	A7: 2013-11368 Tariefreductie binnenhavengeld voor groen varen	Verordening, Zwijndrecht	In uitvoering, voorjaar 2013

De activiteit 'onderzoek naar een energieconvenant met het bedrijfsleven' is een activiteit die valt onder de doelstelling 'lager energieverbruik door het bedrijfsleven en particulieren'. Deze activiteit valt uiteen in vier projecten. Het eerste project 'convenant met supermarkten' is gereed. In een Brief aan de Raad staat dat dit convenant is ondertekend door de gemeente en verschillende supermarkten in Zwijndrecht. Het tweede project 'convenant met zorginstellingen' is in planning. In een Brief aan de Raad staat dat het plan van aanpak is opgesteld en dat deze ter goedkeuring naar de OZHZ is gestuurd. In het DUP staat dat deze activiteit uitgevoerd en gereed dient te zijn in de periode 2012-2013. Van het derde project, 'Lean en Green Programma' heeft de rekenkamer geen streefdatum kunnen vinden.

Tabel 3. Duurzaamheidsdoelstellingen, activiteiten en status

Doelstellingen en activiteiten gemarkeerd met een # zijn overgenomen uit het Duurzaamheidsuitvoeringsprogramma 2012-2015, gemeente Zwijndrecht, 2012.
Doelstellingen en activiteiten gemarkeerd met een * zijn overgenomen uit het Milieubeleidsplan Drechtsteden 2011-2015, 21 juni 2011. Regio Drechtsteden.

A: Lager energieverbruik door het bedrijfsleven en particulieren					
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status	
	Warmtenet Drechtsteden verder onderzoeken#	A1: Rapport Marktscan Restwarmte Drechtsteden, 16/01/08	Rapport	Gereed	
		A2: Duurzame Restwarmte Drechtsteden: Resultaten inventarisatie en vervolgstappen, 24/11/10	Raadsvoorstel	Vastgesteld	
		A3: 2012-10752 Samenwerkingsovereenkomst Warmtelevering Drechtsteden ^{19, 20}	Brief aan Raad	Intentieverklaring ondertekend. Realisatie warmtenet is uitgesteld.	
	Onderzoek naar energieconvenant met bedrijfsleven#	A4: 2011-10394 Convenant met supermarkten	Brief aan Raad	Gereed, ondertekend	
		A5: 2012-11039. Tijdens symposium op 26/01/12 zijn er afspraken gemaakt met zorginstellingen Dit heeft geleid tot plannen van aanpak opgesteld door zorginstellingen en deze worden ter goedkeuring naar OZHZ gestuurd.	Brief aan Raad	Gereed	In planning
		A6: 2013-11433 Lean en Green Programma. De bij het programma behorende intentieverklaring is door diverse partijen ondertekend.	Brief aan Raad	In uitvoering, continu	
		A7: 2013-11368 Tariefreductie binnenhavengeld voor groen varen ²¹	Verordening Zwijndrecht	In uitvoering, voorjaar 2013	
	Nieuwbouwprojecten zo energieneutraal mogelijk realiseren#	A8: Spetterend wonen in de Drechtsteden, /12/09	Woonvisie	Gereed	
		A9: 2010-9413 PALT 2010-2020 afspraken met woningcorporaties	Brief aan Raad	Intentieverklaring ondertekend	
		A10: 2011-10285 GPR afspraken met particuliere nieuwbouw	Brief aan Raad	In uitvoering, continu. Afspraken worden gemonitord.	
	Bestaande particuliere woningen zo realiseren dat ze zo energieneutraal mogelijk zijn#	A11: 2013-11410 Energiebesparing bestaande koopwoningen (2600) Drechtsteden	Raadsvoorstel	Vastgesteld, voorjaar 2014 uitvoering gepland	

¹⁹ Intentieovereenkomst getekend door verschillende woningcorporaties, HVC, Zuid-Holland, Drechtsteden en Zwijndrecht op 9 november 2010. Deze verklaring beoogt duurzame warmtelevering in de Drechtsteden mogelijk te maken.

²⁰ Op 6 maart 2012 heeft de wethouder Duurzaamheid, namens gemeente Zwijndrecht, de 'Samenwerkingsovereenkomst warmtelevering Drechtsteden' ondertekent. Hierin staat dat op dit moment een Drechtstedelijk warmtenet financieel niet haalbaar is.

²¹ Binnenvaart. Zwijndrecht heeft Green Award ontvangen als gemeente die als eerste de binnenvaart met lagere tarieven (havengelden) belooft voor 'groen' varen.

A: Lager energieverbruik door het bedrijfsleven en particulieren				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
	Energie integraal in nieuwe en revisievergunningen [†] Vergunningeninstrumentarium aanpassen aan duurzaamheid [#]	A12: 2012-11119 OZHZ Uitvoeringsprogramma	Raadsvoorstel	In uitvoering
		A13: Drechtsteden zaaknummer 68184 Energie in vergunningverlening & toezicht in Drechtsteden. Voortgang werkzaamheden januari – juni 2012	Voortgangsrapportage	In uitvoering
	Afspraken maken met corporaties over energiezuinige maatregelen [#]	A9: 2010-9413 PALT 2010-2020 afspraken	Brief aan Raad	Intentieverklaring ondertekend
	Bedrijven stimuleren zelf meer te doen m.b.t. lager energieverbruik [#]	A14: 2012-10699 Duurzaamheidsplatform. Uitgangspunt: 1xper 2 maanden m.u.v. de zomerperiode	Brief aan Raad Website http://www.zwijndrecht.nl/Wonen_en_Leven/Zwijndrecht_Duurzaam/Duurzaamheidsplatform	In uitvoering, continu
		A15: 2011-9666 Jaarplan en Jaarverslag NME. Natuur en Milieueducatie door Stichting Zuid-Hollands Landschap en Weizigt NMC	Brief aan Raad	In uitvoering, continu
		A16: Duurzaamheidsdiner met ondernemers 20/06/12. In: Gemeente Zwijndrecht Duurzaam van 27/06/12 www.zwijndrecht.nl/dsresource?objectid=19277&type=org	Krantenbericht	Gereed
		A17: Milieu in Drechtsteden - HS9 Maatschappelijk verantwoord ondernemen	Rapport	In uitvoering
	Netwerk duurzaamheid bedrijfsleven organiseren [#]	A16: Duurzaamheidsdiner	Krantenbericht	Gereed
		A14: 2012-10699 Duurzaamheidsplatform	Brief aan Raad	In uitvoering, continu
	Meer bewoners laten overstappen op duurzame energie [#]	A18: Duurzaamheidswebsite gemeente	Website http://www.zwijndrecht.nl/Wonen_en_Leven/Zwijndrecht_Duurzaam	In uitvoering, continu
	Particuliere eigenaars van woningen via voorlichting wijzen op maatregelen die betrekking hebben op lager energieverbruik [#]	A10: 2011-10285 GPR afspraken	Brief aan Raad	In uitvoering, continu
		A19: Duurzaamheidskrant 2011	Krant	Gereed
		A18: Duurzaamheidswebsite gemeente	Website	In uitvoering, continu
		A11: 2013-11410 Energiebesparing bestaande koopwoningen	Raadsvoorstel	Vastgesteld, voorjaar 2014 uitvoering gepland
	Controles uitvoering convenant supermarkten [#]	A20: 2012-10851 (Jaarverslag OZHZ 2011) OZHZ is verantwoordelijk voor de uitvoering van de controles	Jaarverslag OZHZ	In uitvoering, 2012

A: Lager energieverbruik door het bedrijfsleven en particulieren				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
	Energievisie opstellen bij herstructurering (terreinen en winkelcentra) [#]			Niet uitgevoerd
	Inzetten bijzondere bijstand op energiebesparing via SDD [#]			Niet uitgevoerd, 2012

B: Minder vervuilende mobiliteit				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type Document	Status
	Creëren van schoner busvervoer in Drechtsteden [#] Creëren van Hoogwaardig Openbaar Vervoer Drechtsteden (HOVD)	B1: 2010-9341 Stimuleren gebruik OV d.m.v. DRIS panelen	Raadsvoorstel en besluit	In uitvoering, continu
		B2: Actualisatie Programma Luchtkwaliteit Drechtsteden 2006-2015, mei 2012 -Schoner busvervoer	Rapport	In uitvoering, 2012-2015
		B3: 2012-11161 Aparte busbaan Koninginneweg, 29/01/13	Raadsvoorstel en besluit	Vastgesteld
	Aanleg Fietssnelweg F16 [#]	B4: 2011-10566 Fietssnelweg F16	Raadsvoorstel en besluit	In uitvoering, 2012
	Herinrichting PenR achterzijde station [#]	B5: 2011-10614 Herinrichting PenR achterzijde station	Consultatienota	In uitvoering, 2012
	Fietsenstalling Walburg en Station up-to-date houden [#]	B6: Facturen zijn betaald voor het onderhoud	Factuur	Gereed
	Initiatieven extra oplaadpalen elektrisch rijden [#]	B7: Stadsnieuws 21/09/11: Elektrische oplaadpaal in gebruik	Krantenbericht	Gereed
		B8: 22/09/11: Tweede oplaadpaal een feit	Persbericht	Gereed
	Onderzoek naar gratis parkeervergunningen voor schone auto's [#]	Geen documentatie	Informeel besluit	Gereed 2012-2013
	Bedrijfsleven wijzen op Het Nieuwe Werken en alternatieven voor auto's [#]	A19: Duurzaamheidskrant 2011	Krant	Gereed
		A18: Duurzaamheidswebsite gemeente wijst op alternatieven	Website	In uitvoering, continu
		A6: 2013-11433 Lean and Green	Intentieovereenkomst	In uitvoering, continu
		B9: Agenda Duurzame Mobiliteit 2013-2016 (Drechtstedelijk)	Collegevoorstel Drechtsteden 01/12/12 Intentieverklaring Drechtsteden (938038) 23/01/13	Gereed Intentieverklaring ondertekend

C. Meer Duurzame Energie				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
- 2% energiebesparing per jaar [#]	Energiestrategie (Routekaart CO2); prioriteitsstelling duurzame energie [#]	A1: Rapport Marktscan Restwarmte Drechtsteden, 16/01/08	Rapport	Gereed

C. Meer Duurzame Energie				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
- 20% duurzame energie in 2020# - Bijdrage leveren aan 'energie-transitie' door benutten van kansen die er binnen de regio zijn voor opwekking van duurzame energie#		C1: 2011-10384 Energievisie Bijlage 1A, 15/11/11 Opgesteld door energie en afvalbedrijf HVC	Rapport	Gereed
		A2: Duurzame Restwarmte Drechtsteden	Raadsvoorstel	Vastgesteld
		A13: Drechtsteden zaaknummer 68184 Energie in vergunningverlening & toezicht in Drechtsteden. Voortgang werkzaamheden januari – juni 2012	Voortgangsrapportage	In uitvoering
	- Begeleiden project restwarmte en kansen benutten# - Realisatie Warmtenetwerk Drechtsteden#	A3: 2012-10752 Samenwerkingsovereenkomst Warmtelevering Drechtsteden	Brief aan Raad	Intentieverklaring ondertekend. Realisatie warmtenet is uitgesteld
	Plaatsing windmolens mogelijk maken#	Onderzoek heeft uitgezonden dat Rangeerterrein Kijfhoek en Groote Lindt een te risicovolle omgeving zijn voor de plaatsing van windmolens.	Geen documentatie, eventueel Drechtstedelijk overleg van 05/02/13	Niet uitgevoerd
	Biomassastromen in beeld brengen#	C2: Rekenmodel (onderdeel van Routekaart Drechtsteden: Effecten van energiebesparings- en duurzame energiemaatregelen voor de Drechtsteden 2012-2015, mei 2012. Opgesteld door energie en afvalbedrijf HVC)	Rapport	Gereed
	Energiepotentie afval beter benutten#	Onderzoek uitgevoerd door HVC	Geen documentatie	Gereed
	Aandeelhouderschap van Eneco en HVC inzetten om duurzame energie-investeringen te stimuleren#	H. Mirck zit in aandeelhoudersvergadering	n.v.t.	In uitvoering, continu
	Duurzame werkgelegenheid creëren door de vraag naar producten en diensten op het gebied van energiebesparing te stimuleren*	C3: Samenwerkingsovereenkomst met iChoosr over inschrijving veiling zonnepanelen door burgers en stimuleren van lokale ondernemers door hun de gelegenheid te bieden om deze zonnepanelen te installeren. Informatiebijeenkomst voor burgers op 13/03/13	Samenwerkingsovereenkomst	Ondertekend
Uitwerking visie Buitengebied 7-up#	C4: 2011-10242 Buitengebied Zwijndrecht Deel B Uitvoeringsprogramma /09/11	Raadsbesluit	Vastgesteld	
Inrichtingsplan Hoge Nesse inclusief duurzame energie#	C4: 2011-10242 Buitengebied Zwijndrecht	Raadsbesluit	Vastgesteld	

D. Klimaatneutrale gemeentelijke organisatie				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
100% klimaatneutraal als uitgangspunt#	Regionale inkoop duurzame energie (gas en elektriciteit): 100% groene energie#	Aanbesteding is gestart.	n.v.t.	Gestart
	Energiescans gemeentelijk vastgoed en energiebesparende maatregelen op bestaande overheidsgebouwen#	Drechtstedelijk besluit is vastgesteld (maart 2013) en lokaal bekrachtigd.	n.v.t.	Gereed
	Besluit om overheidsgebouwen alleen energieneutraal te bouwen#	n.v.t.	n.v.t.	Niet uitgevoerd,

Niet uit-gevoerd

D. Klimaatneutrale gemeentelijke organisatie				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
				2012
	Aanleg zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen [#]	D1: 09/10/12: Zwijndrecht plaatst in één keer 400 zonnepanelen op zeven gemeentelijke panden	Persbericht, aankondiging	Gereed
		D2: 28/01/13: Eerste zonnepanelen geplaatst	Persbericht	In uitvoering, 2012-2013
	Energiezuinige openbare verlichting [#] - dimmen, uitschakelen, energiezuinige armaturen	A19: Duurzaamheidskrant 2011, p15: Duurzame buitenverlichting aan het Ter Steeghepad	Krantenbericht	Gereed
		D3: 'Openbare Verlichting 2014 - 2023: Licht waar het moet, donker waar het kan'. Concept 20/11/12	Beleidsnota	In planning, 2012-2015
		D4: 2012-11325 Evaluatie DUP. Ringdijk verlichting wordt genoemd	Brief aan Raad	Gereed
	Energiecoöperatie [#]	Er hebben verkennende gesprekken plaatsgevonden tussen Energiecorporatie Dordrecht en gemeente Zwijndrecht.	n.v.t.	Geen concreet resultaat, 2012-2015
	Het Nieuwe Werken bij de gemeente onderzoeken [#]	Visie van het Management Team	n.v.t.	In planning, 2012-2014
	Interne milieuzorg gemeente [#]	Plan van aanpak energiebesparende maatregelen voor de gemeente bevat ook een element dat betrekking heeft op interne milieuzorg, maar er is geen systeem uitgevoerd. Jaren geleden is er onderzoek gedaan door OZHZ (niet digitaal) en de conclusie was dat het niet rendabel zou zijn. Een aanbeveling zou kunnen zijn dat dit onderzoek herhaald wordt.	n.v.t.	In planning, 2012-2015
	Duurzaamheidscommunicatie focussen via DienstverleningsOvereenkomst [#] , ²²	D4: 2012-11325 Evaluatie DUP. p4, laatste alinea in paragraaf Educatie en Communicatie. Er is een DVO afgesloten.	Brief aan Raad	Gereed
				In uitvoering

E. Mensen stimuleren duurzamer te leven				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
Het stimuleren van duurzaam denken en handelen in de Drechtsteden [#]	Meedoen met landelijke acties [#]	E1: Nationale boomfeestdag, Duurzaamheidskrant 2011, p19	Krantenbericht	Jaarlijks
		E2: Klimaat straatfeest Vooraankondiging in Duurzaamheidskrant 2011, p15	Krantenbericht	Niet succesvol
		E3: Europese mobiliteitsweek 17-22/09/12 Vooraankondiging in Stadsnieuws 15/08/12	Krantenbericht	Jaarlijks
		E4: Symposium Duurzame mobiliteit (voor ondernemers)	Flyer	Gereed
	Versterken van het educatief basisaanbod aan de scholen [*]	A15: 2011-9666 Jaarplan en Jaarverslag NME	Brief aan Raad	In uitvoering, continu
		D4: 2012-11325 Evaluatie DUP	Brief aan Raad	In uitvoering,

²² DVO wordt tegenwoordig Beleidsgestuurde Contract Financiering (BCF) genoemd.

E. Mensen stimuleren duurzamer te leven				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
		- p4, paragraaf Educatie en Communicatie		continu
		A17: Milieu in Drechtsteden - HS 10 Natuur- en Milieueducatie	Rapport	Gereed
	Duurzaamheidsplatform# opzetten voor een goede doelgroepgerichte communicatie*	A14: 2012-10699 Duurzaamheidsplatform	Brief aan Raad	In uitvoering, continu
	Voorlichting en actuele informatie bieden aan bewoners#	A18: Duurzaamheidswebsite gemeente	Website	In uitvoering, continu
		A19: Duurzaamheidskrant 2011	Krant	Gereed
		A15: 2011-9666 Jaarplan en Jaarverslag NME	Brief aan Raad	In uitvoering, continu
		E5: 4x p/j pagina in De Combinatie/Het Stadsnieuws	Krant	In uitvoering, continu
	Afval duurzaam inzamelen#	E6: 2012-11135 Afvalanalyse	Consultatienota	Onderzoek vindt plaats, 2012-2013
	Duurzame landbouw stimuleren#	C4: 2011-10242 Buitengebied Zwijndrecht	Raadsbesluit	Vastgesteld, 2012-2015
		E7: 2012-10783 Gebiedsvisie Programma Deltapoort	Raadsbesluit	Vastgesteld, 2012-2015
	Mensen kennis laten maken met duurzaamheid#	A15: 2011-9666 Jaarplan en Jaarverslag NME	Brief aan Raad	In uitvoering, continu
		A18: Duurzaamheidswebsite gemeente	Website	In uitvoering, continu
		A19: Duurzaamheidskrant 2011	Krant	Gereed

F. Gebruik maken van duurzame materialen				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
		A9: 2010-9413 PALT 2010-2020 afspraken	Brief aan Raad	Intentieverklaring ondertekend
		A10: 2011-10285 GPR afspraken	Brief aan Raad	In uitvoering

G. Zo min mogelijk afvalproductie				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
	Afvalbeleid actualiseren met focus op duurzaamheid#	E6: 2012-11135 Afvalanalyse	Consultatienota	Onderzoek vindt plaats, 2012-2013

H. Geluid					
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status	
- Geluidsbelasting zo beperkt mogelijk houden, minimaal binnen de wettelijke normen# - Drechtstedengemeenten dienen in 2011 te beschikken over geactualiseerde geluidsbelastingkaarten#	-Actualisatie geluidskaarten# -Actieplan omgevingslawaai#	H1: 2012-10998 Vaststelling geluidskaarten 2 ^e Tranche, juli 2012	Rapport	In planning, juni/juli 2013 moet actieplan van 2 ^e Tranche af zijn	
		H2: Opleveringsbrief OZHZ, 20/09/12	Brief		
	-Actualisatie geluidsbeheerzones# -Het beheersen van de geluidsproblematiek rondom gezonde bedrijventerreinen [†]	Groote Lindt/Dordt West	Geen documentatie beschikbaar	Vastgesteld door Dordrecht	
		Rioolwaterzuiveringsinstallatie. Onderzoek uitgevoerd. Er heeft nog geen vaststelling plaats gevonden.	n.v.t.	In uitvoering, 2012	Niet uitgevoerd, 2012.
		Rangeerterrein Kijfhoek. Onderzoek uitgevoerd. Er heeft nog geen vaststelling plaats gevonden	n.v.t.	In uitvoering, 2012	Niet uitgevoerd, 2012.
	ISV geluidssaneringen: Alle woningen, die op de A-lijst en raillijst staan, moeten worden gesaneerd [†]	A17: Milieu in Drechtsteden. HS 4: Geluid In Zwijndrecht staat 33 woningen op de sanering A-lijst en raillijst. 21 hiervan zijn gesaneerd (p17).	Rapport	In uitvoering, 12 woningen staan op de planning voor 2013/2014	
Verzorgen van ontheffingen hogere grenswaarden#	H3: Beleid Hogere Grenswaarden. Wet geluidhinder. Gemeente Zwijndrecht 26/02/08. Planning is om dit regionaal vast te stellen	Beleidsnota	Vastgesteld		
Onderzoek geluidsoverlast Munnikensteeg#	H4: Zaaknummer 88212 (Drechtsteden) Memo+Bijlage, 04/07/11	Memo/Rapport	Gereed		

I. Trilling				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
Voorkomen van trillingshinder#	In vergunningen eisen stellen aan werken die trillingen veroorzaken#	I1: Eisen worden in vergunning opgenomen	Wabo vergunning	In uitvoering, continu
	Trillingen door verkeer zoveel mogelijk voorkomen bij besluiten over infrastructuur#	I2: Handleiding meten en rekenen industrielawaai (VROM, 1999) I3: Handreiking Industrielawaai en vergunningverlening (1998)	Handleiding	In uitvoering, continu.
	Bij vergunningverlening aan bedrijvigheid met potentieel trillingen veroorzakende bedrijvigheid wettelijke kaders toepassen en zo nodig randvoorwaarden opnemen#	I2: Handleiding meten en rekenen industrielawaai (VROM, 1999) I3: Handreiking Industrielawaai en vergunningverlening (1998)	Handleiding	In uitvoering, continu.

J. Licht				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status

J. Licht				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
Terugdringen van (kunst)lichtbelasting en dit af afwegen ten opzichte van oriëntatie vermogen en veiligheid#	Het plan openbare verlichting (OV-plan) actualiseren#	D3: 'Openbare Verlichting 2014 - 2023: Licht waar het moet, donker waar het kan'. Concept 20/11/12	Beleidsnota	In planning, 2012-2015
	Bij iedere vernieuwing/ plaatsing van verlichting in de openbare ruimte niveau van verlichting afwegen#	A19: Duurzaamheidskrant 2011, p19 Ter Steeghepad en verlichting	Krantenbericht	Gereed
		J1: 2012-10684 Rangeerterrein Kijfhoek Verlichting en lichthinder worden in het plan genoemd en afgewogen.	Bestemmingsplan	Gereed
	Particulieren en bedrijven voorlichten over terugdringen van (kunst)licht#	J2: Stadsnieuws, 19/10/11 J3: Stadsnieuws, 17/10/12 'Nacht van de nacht', over lichtverstoring en energiebesparing	J4: 'Schoonheid van de sterrenhemel' A14: 2012-10699 Duurzaamheidsplatform - Ook door het duurzaamheidsplatform zijn bedrijven aangeschreven om licht 's nachts niet onnodig te laten branden.	Krantenbericht
Brief				Gereed

K. Luchtkwaliteit					
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status	
Gezonder maken van leefkwaliteit door de luchtkwaliteit zo te verbeteren dat deze minimaal voldoet aan de landelijke normen en liefst nog beter wordt#	Uitvoeren Regionaal plan van aanpak luchtkwaliteit	Dit plan van aanpak heeft zijn vervolg gekregen in het B1: Programma Luchtkwaliteit Drechtsteden 2006-2015, 25/05/12	Rapport	In uitvoering, 2012-2015	
	Verbetering overdekte fietsenstalling Station en Walburg#	B6: Facturen zijn betaald voor het onderhoud	Factuur	Gereed	
	Aanleg parkeergarage Euryza voor de waterbus#	A9: Milieu in Drechtsteden 2012 (HS3 Lucht, blz. 14) concept: Gewijzigde marktomstandigheden leiden ertoe dat deze woningen en parkeervoorziening niet binnen de programmaperiode van het NSL zal worden gerealiseerd. Er zijn wel ihkv het NSL tijdelijke parkeerplaatsen aangelegd.	Rapport	Tijdelijke voorziening	
	Aanleg Hoogwaardig Openbaar Vervoer Drechtsteden (HOVD)#		K1: Zwijndrecht: Doortrekken busbaan H.I.A.: HOV-halte Volgerlanden 2011, Arriva, Wijzigingen Buslijnen 2011	http://www.arriva.nl/fileadmin/user_upload/FOLDERS/2011_WIJZ.BLAD_DAV.pdf	Gereed
			B1: 2010-9341 Stimuleren gebruik OV d.m.v. DRIS panelen	Raadsvoorstel en besluit	In uitvoering, continu
			B2: Actualisatie Programma Luchtkwaliteit Drechtsteden 2006-2015, -Schoner busvervoer	Rapport	In uitvoering, 2012-2015
B3: 2012-11161 Aparte busbaan Koninginneweg, 29/01/13			Raadsvoorstel en besluit	Vastgesteld	

K. Luchtkwaliteit				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
	Walstroom voor de binnenvaart	B2: Actualisatie Programma Luchtkwaliteit Drechtsteden 2006-2015 In Zwijndrecht zijn al walstroomvoorzieningen getroffen.	Rapport	Gereed
	Realiseren van aardgas vulpunten in de regio ³	B2: Actualisatie Programma Luchtkwaliteit Drechtsteden 2006-2015	Rapport	In uitvoering, 2012-2015
		-K2: Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden, Jaarstukken 2011 -B2: Realiseren van aardgas vulpunten in de regio Project Schone Brandstoffen: met het project schone brandstoffen lag de focus vooralsnog op aardgas/groengas. Dit wordt uitgebreid naar elektromobiliteit. Tevens wordt zoveel mogelijk aangesloten bij 'duurzame mobiliteit'. (Actualisatie Programma Luchtkwaliteit Drechtsteden 2006-2015)	Rapport	Vastgesteld
	Oprichten van een warmtebedrijf	A1: Rapport Marktscan Restwarmte Drechtsteden, 16/01/08	Rapport	Gereed
		A2: Duurzame Restwarmte Drechtsteden: Resultaten inventarisatie en vervolgstappen, 24/11/10	Raadsvoorstel	Vastgesteld
		A3: 2012-10752 Samenwerkingsovereenkomst Warmtelevering Drechtsteden ^{23, 24}	Brief aan Raad	Intentieverklaring ondertekend. Realisatie warmtenet is uitgesteld.
	Midterm review NSL en regionaal plan van aanpak in 2011 ¹	B2: Actualisatie Programma Luchtkwaliteit Drechtsteden 2006-2015	Rapport	In uitvoering, 2012-2015
	Inzicht krijgen in concentraties PM 2,5 (2011-2013) ¹	De gehalten fijn stof worden in Drechtsteden en Zwijndrecht gemonitord.	Tussenrapportages.	In uitvoering, continu
	Inzicht krijgen in milieubelasting t.g.v. verkeer d.m.v. de Regionale VerkeerMilieuKaart (RVMK) ¹	K3: 2007 ZDR030/Nhn/0201 Kwaliteit in mobiliteit Verkeers- en vervoersplan Zwijndrecht 2006-2015. Rekening wordt gehouden met verkeersmilieubelasting en berekening ervan met hulp RVMK	Rapport	In uitvoering, continu
	Scannen van grotere verladende en vervoerende bedrijven op mogelijkheden tot kilometerreductie ¹	A6: 2013-11433 Lean en Green. Op 5 maart 2013 wordt de bijbehorende Samenwerkingsovereenkomst door alle partijen ondertekend, waaronder Zwijndrecht.	Brief aan Raad	In uitvoering, continu

²³ Intentievereenkomst getekend door verschillende woningcorporaties, HVC, Zuid-Holland, Drechtsteden en Zwijndrecht op 9 november 2010. Deze verklaring beoogt duurzame warmtelevering in de Drechtsteden mogelijk te maken.

²⁴ Op 6 maart 2012 heeft de wethouder Duurzaamheid, namens gemeente Zwijndrecht, de 'Samenwerkingsovereenkomst warmtelevering Drechtsteden' ondertekend. Hierin staat dat op dit moment een Drechtstedelijk warmtenet financieel niet haalbaar is.

K. Luchtkwaliteit				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
	-Middelgrote projecten: projecten die meer dan 1% netto bijdragen aan het slechter worden van de luchtkwaliteit worden gecontroleerd op hun effecten*	Ruimtelijke ingrepen worden standaard getoetst op de effecten luchtkwaliteit. Daarbij speelt de vraag een rol of een project in betekende mate bijdraagt aan een slechtere luchtkwaliteit. Zij bijv. bestemmingsplan bunkerstations (www.ruimtelijkeplannen.nl)	Rapport	In uitvoering, continu
	-Grote projecten: projecten die meer dan 3% netto bijdragen aan het slechter worden van de luchtkwaliteit worden getoetst op hun effecten*	Zie opmerking hierboven	Rapport	In uitvoering, continu
	-Overschrijdingen worden gecompenseerd met maatregelen, of het project wordt aangemeld bij het Rijk ten behoeve van het NSL*	Zie opmerking hierboven	Rapport	In uitvoering, continu.
	Gemeentelijk verkeer- en vervoerplan uitvoeren [#]		jaarrekening	In uitvoering

L. Geur				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
Voorkomen van geuroverlast in de woonomgeving en minimaal laten voldoen aan de wetgeving [#]	Geur toetsen in het kader van de reguliere vergunningsverlening [#]	L1: Eisen worden in de vergunning opgenomen	Wabo vergunning	In uitvoering, continu

M: Bodemkwaliteit				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
-In 2030 dient de geïnventariseerde werkvoorraad (potentieel) ernstige bodemverontreinigingen gesaneerd dan wel beheerd te zijn (Nationaal Milieubeleidsplan 3) [#]	ISV-bodemafspraken realiseren [#]	M1: 2011-10188 Afspraken ISV 3 voor Wonen, Geluid en Bodem. Op 13/04/11 heeft het Drechtstedenbestuur ingestemd met de 'Bestuursovereenkomst ISV 3 Provincie Zuid-Holland – regio Drechtsteden'. De uitvoering is begonnen en wordt uitgevoerd door de OZHZ.	Brief aan Raad	Gereed
-Borgen van een goede bodemkwaliteit passend bij het gebruik*	Uitvoering en afronding Meerjaren Bodemsaneringsprogramma 2005-2010*	De volgende projecten zijn hierbij betrokken: <ul style="list-style-type: none"> Noordoevers, bodemonderzoeken uitgevoerd heeft niet geleid tot een sanering van het gebied Spoorzone en Maasterras, onderzoeken uitgevoerd en gesaneerd Karel Doormanlaan/Cannenburg is gesaneerd Koninginneweg onderzoek uitgevoerd Euryzaterrein, onderzoek en sanering afgerond Onderdijkserijweg, onderzoeken en sanering afgerond Uitbreiding WC Walburg, bodemonderzoek 		In uitvoering
-Realiseren, behouden en stimuleren van een duurzame bodemkwaliteit en duurzaam gebruik van de ondergrond [#]				
-In 2015 zijn alle locaties met ecologische of verspreidingsrisico's geïnventariseerd [#]				
-In 2015 zijn alle locaties met gezondheidsrisico's aangepakt (gesaneerd of beheerst) [#]				

M: Bodemkwaliteit				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
		uitgevoerd geen sanering nodig <ul style="list-style-type: none"> 5 projecten Kort Ambacht, bodemonderzoek uitgevoerd, geen sanering nodig Stomerij Biesbos, onderzoek afgerond, sanering deels uitgevoerd en stop gezet. 		
	Actualiseren Nota Gezamenlijk Bodemsaneringsbeleid 2003 (in samenwerking met de provincie Zuid-Holland en de gemeenten Leiden, Den Haag, Schiedam en Rotterdam)	M2: Bodembeleidsnota provincie Zuid-Holland 2011-2014, Concept 30/06/11	Beleidsnota	Gereed
	-Bodembeleidskaarten actueel houden# -Toepassing van de Bodembeheernota Zuid-Holland Zuid, met daarbij de digitale Bodemkwaliteitskaart voor grondverzet	M3: Bodembeheernota Zuid-Holland Zuid (zaaknummer 0047879), 01/07/10	Rapport	Gereed
		M4: 2010-9277 Bodembeheernota Op 14/12/10 in concept vastgesteld door Raad Zwijndrecht.	Raadsvoorstel en besluit	Vastgesteld
		M5: Actualisatie regionale bodemkwaliteitskaart 20/12/12 'Tijdens de Bodemplatform bijeenkomsten van november 2011 en februari 2012 is besproken dat in 2013 een actualisatie van de regionale bodemkwaliteitskaart (rbkk) plaats moet vinden.'	Notitie	In planning, 2013
	Regionaal beleid op stellen voor de toepassing van bodemenergieprojecten, zoals Warmte Koude Opslag, en het stimuleren gebiedsgericht grondwaterbeheer	M6: Beleidsagenda ondergronds ruimtegebruik, Concept 04/02/11	Agenda	In planning, Op 24/01/13 heeft in het gemeentehuis een bijeenkomst plaatsgevonden. Dit onderwerp wordt getrokken door de heer C. Bernoster (OZHZ)
		M7: Notitie (Ontwerp)besluit Bodemenergiesystemen OZHZ zaaknummer 90400 Concept /04/12	Nota OZHZ	
		M8: Handreiking Meerwaarde Ondergrond OZHZ 29/10/12	Brief	
		M9: Presentatie startbijeenkomst 07/12/12 'Meer visie op het gebruik van ondergrond'	Presentatie	
	Dynamiseren van de bodemsaneringen	n.v.t.	n.v.t.	In uitvoering
	Inventarisatie en eventueel sanering c.q. beheersing spoedlocaties met gezondheidsrisico's; inventarisatie locaties met ecologische of verspreidingsrisico's	M1: 2011-10188 Afspraken ISV 3	Brief aan Raad	Gereed
		M10: Besluit verlenen ISV3 Programmameenten Drechtsteden Bestuursovereenkomst Provincie Zuid-Holland en Drechtsteden PHZ-2010-222347706 ISV Wonen (incl. nazorg), ISV Geluid	Bestuurs-overeenkomst	Ondertekend
		A17: Milieu in Drechtsteden HS5: Bodem 'In Zwijndrecht zijn er 8 verontreinigde locaties waarvan 1 met een (potentieel) humaan risico en er is een ISV-budget toegekend van 1' (p21).	Rapport	Gereed Uitvoering bodemsanering zal in 2013 plaatsvinden.

M: Bodemkwaliteit				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
		'In 2011-2012 vond er onderzoek plaats naar de aanwezige verontreinigingen in Noordeinde en Noordoever' (p21). 'In 2013 zal er aan de sanering van deze locaties gewerkt worden' (p22).		
		M11: Beleidsdocument "Bodem beheerst (nadere spelregels investeringsbudget 2010-2014)" voorjaar 2011		
	In beeld brengen hoe de kosten voor nazorg/monitoring vanaf 2015 (afloop ISV3) geminimaliseerd en gefinancierd worden	Zwijndrecht zal voor 1 januari 2014 aan het bevoegd gezag (de Drechtsteden) een voorstel tot het, mits milieuhygiënisch verantwoord mogelijk, beëindigen van de nazorg en monitoring van de bodem per uiterlijk 31 december 2014. Indien de nazorg niet kan worden beëindigd dan stelt de gemeente een nieuw nazorgplan op en legt dat uiterlijk 1 januari 2014 ter goedkeuring voor aan het bevoegd gezag. (Uit: M1: 2011-10188 Afspraken ISV 3, p4) A17: Milieu in Drechtsteden 2012	Brief en mailwisselingen	In uitvoering, 01/01/14
	Bodembeleid actueel houden#	Dit wordt gedaan via het Bodemplatform door Zuid-Holland Zuid. De OZHZ is hier de trekker en informeert de gemeenten over allerlei bodemzaken. Ruud Hakkeling is de voorzitter van deze club.	n.v.t.	n.v.t.

N: Waterkwaliteit				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
Bereiken en behouden van een duurzaam, heel en veilig watersysteem door samenwerking met alle belanghebbende bij het Zwijndrechtse water	Regionale bijdrage leveren aan het Deltaprogramma#	- N1: PFO Fysiek, 06/11/12 (Zwijndrecht) - N2: Voorstel PFO Fysiek 05/02/13 (Drechtsteden) - N3: Verslag van de Bestuurlijke Conferentie van de Stuurgroep N4: Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden met gemeentebestuurders op 13/06/12 - N5: Project droge voeten houden. Scenario's 'omgaan met water', klimaatbestendig bouwen (accepteren dat er meer calamiteiten komen); meer aandacht voor repressie, calamiteitenbestrijding; Risico analyse uitgevoerd voor scenariokeuze.	Portefeuillehouder overleg	In uitvoering, continu
	De Drechtsteden draagt ook actief bij aan de ontwikkeling van provinciaal beleid voor buitendijks bouwen	N6: Waterforum - Agenda 28/01/13, bijlage 7.2 over project buitendijks	Agenda Waterforum	In uitvoering, continu
	Uitvoeren waterstructuurplan door ingrepen in het watersysteem zo te doen dat het past bij het toekomstige karakter#	N7: Waterplan van H tot Z, Zwijndrecht en Hendrik Ido Ambacht		In uitvoering, continu
	Stedelijke waterplan actualiseren#			In planning
	Rioleringsplan uitvoeren#	N8: 2012-11270 Tweede Bestuursrapportage 2012	Raadsvoorstel en	In uitvoering,

N: Waterkwaliteit				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
		Gemeente Zwijndrecht: Investeringsprogramma 2012-2016	besluit	continu
	Afvalwaterketen [#]	Plan van aanpak samenwerking afvalwaterketen Drechtsteden: Gemeenten Dordrecht, Hendrik Ido Ambacht en Zwijndrecht, en Waterschap Hollandse Delta	Samenwerkings-overeenkomst	Ondertekend

O: Externe veiligheid					
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status	
- Bieden van een zo veilig mogelijke leefomgeving aan de mensen die in Zwijndrecht wonen, werken en/of recreëren* - Het voorkomen, reduceren en beheersen van externe veiligheidsrisico's als gevolg van transport, opslag en productie van gevaarlijke stoffen [#]	Besluitvorming Basisnet spoor afronden [#]	Lobby en saneringslocatie binnen veiligheidszone. Er zijn via het Basisnet Spoor afspraken vastgelegd over het maximaal toelaatbaar risico door vervoer gevaarlijke stoffen over weg en spoor.	n.v.t.	In afwachting van wetgeving Basisnet spoor	
	Geen nieuwbouw binnen de plasbrand aandachtsgebieden van basisnet spoor, weg en water*	O1: 20100203 In principe mogen er binnen de plasbrandzone geen gevoelige bestemmingen worden gerealiseerd, tenzij er een goede ruimtelijke afweging is gemaakt.	Structuurvisie	Gereed	
	Nieuwe infrastructuur dient te voldoen aan grens- en richtwaarden voor externe veiligheid*	O2: 2012-11198 Beheerplan Groepsrisico Kijfhoek Norm: Groepsrisico niet boven 1.	Structuurvisie	Gereed	
	Beleidsplan externe veiligheid opstellen [#]	In afwachting wetgeving basisspoor	n.v.t.	In planning, 2013 ²⁵	
	Revisievergunning Kijfhoek afronden [#]	O3: 2012-11153 Revisievergunning Kijfhoek	Brief aan Raad	Gereed	
	Verdeling bevoegd gezag Kijfhoek OZHZ/ provincie/ gemeente begeleiden [#]	O4: Memo aan Burgemeester Scholten 09/02/11	Memo	In uitvoering, continu	
	Convenant PHZ-gemeente beheer GR Kijfhoek afsluiten [#]	I.p.v. convenant is O2: 2012-11198 Beheerplan Groepsrisico Kijfhoek opgesteld Er zijn afspraken gemaakt om het risico bij Kijfhoek te monitoren en onder de norm te houden. Er zijn maatregelen genomen om risico's bij Kijfhoek te beperken.	n.v.t.	Gereed (in gewijzigde vorm)	Niet uitgevoerd
	Procedure ontheffing route gevaarlijke stoffen uitvoeren [#]	O5: 2012-10620 Vaststelling routes vervoer gevaarlijke stoffen OZHZ heeft in beeld gebracht waar de risico's van vervoer van gevaarlijke stoffen en productie en opslag bij bedrijven zich nu of in de toekomst voordoen.	Raadsbesluit	Gereed	
	AMVB buisleidingen begeleiden [#]	Door OZHZ uitgevoerd, geen knelpunten in Zwijndrecht.	Memo OZHZ	Gereed	
Beheersing groepsrisico infrastructuur; de inzet is een zo laag mogelijk niveau van het groepsrisico waarbij rekening wordt gehouden met de functie van het gebied; gebiedsgerichte uitwerking toelaatbaar groepsrisico*	Funciegericht uitwerking. Dit wordt onderdeel van de beleidsplan Externe Veiligheid	Onderdeel van Beleidsplan Externe Veiligheid	In planning		

²⁵ In het DUP 2012-2015 wordt 2012 aangegeven als streefdatum voor afronding.

O: Externe veiligheid				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
	Het toepassen van het Toetsingskader externe veiligheid'	Met het toetsingskader externe veiligheid wordt het groepsrisico (GR) en het plaatsgebonden risico (PR) getoetst als onderdeel van besluitvorming over bestemmingsplannen. Bijvoorbeeld in het bestemmingsplan rangeerterrein Kijfhoek is hierover een paragraaf opgenomen. Daarin is ook een veiligheidsplan brandweer opgenomen, met aandacht voor Zwijndrecht. Advies van Veiligheidsregio. Deelplan	Bestemmingsplan Zie bestemmingsplan rangeerterrein Kijfhoek. En de hier in gemaakte afwegingen over veiligheid. Zie www.ruimtelijkeplannen.nl	In uitvoering, continu
	Aandacht voor groepsrisico bij de vestiging van nieuwe bedrijvigheid*	OZHZ verleent vergunning, waarbij de Wm grenswaarde standaard een element is.	Wettelijke eis: Wm grenswaarde	In uitvoering, continu

P: Biodiversiteit en Groen				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
- Behouden en versterken van de bestaande diversiteit in flora en fauna in Zwijndrecht en het verbeteren van dierenwelzijn* - Eindbeeld 2020: Een samenhangend en kwalitatief netwerk van groenblauwe gebieden en structuren in en rond de Drechtsteden die onderling en met de stad verbonden zijn. Het netwerk biedt, naast goede verspreidingsmogelijkheden voor plant en dier, uitstekende mogelijkheden voor recreatief medegebruik#	Realiseren van het Uitvoeringsprogramma Groenblauwnetwerk Drechtsteden 2008-2013: Bevorderen en versterken van de kwaliteit en samenhang van het groenblauw netwerk'	P1: Drechtstedenformat RIB 120910, 07/11/12 Informeren stand van zaken provinciale Groenagenda	Raadsinformatiebrief Drechtraad	Gereed
		P2: BDR/12/824214 (Drechtsteden) Zienswijze Drechtsteden, 27/06/12	Brief aan Raad	Gereed
	Realiseren van de integrale gebiedsopgaven park Deltapoort en regiopark Merwede*	P1: Drechtstedenformat RIB 120910, 07/11/12	Raadsinformatiebrief Drechtraad	Gereed
	Onderzoek kansen biodiversiteit#	P3: Nota over biodiversiteit wordt op dit moment geschreven. Concept /11/12	Beleidsnota	In planning, 2012
	Nota dierenwelzijn#	P4: Nota over dierenwelzijn wordt op dit moment geschreven. Concept /10/12	Beleidsnota	In planning, 2012
	In het buitengebied en in de parken meer ruimte geven aan natuur en vermindering belasting door bestrijdingsmiddelen en eenzijdige landbouw#	C4: 2011-10242 Buitengebied Zwijndrecht	Raadsbesluit	Vastgesteld
		P3: Nota over biodiversiteit wordt op dit moment geschreven.	Beleidsnota	In planning
	Doorgaan met duurzame bestrijding van onkruid#	Beleidsstuk van beheer over Groen en Onderhoud.	Nota http://www.zwijndrecht.nl/Wonen_en_Leven/Milieu/Flora_en_Fauna/Gedragscode_Flora_en_Fauna	Vastgesteld
Onderzoek naar het stimuleren van biodiversiteit door ander maaibeeld#	De afdeling beheer is hiermee bezig geweest, maar omdat de bevolking hier veel klachten over indiende zal het beleid herontwikkeld worden. Het ligt in de planning dat dit jaar het beleid wordt vastgesteld. Concept nota biodiversiteit /11/12.	Beleidsnota	In planning	

P: Biodiversiteit en Groen				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
	Braakliggende terreinen inzaaien met bloemrijke grassen	P3: Nota over biodiversiteit wordt op dit moment geschreven.	Beleidsnota	In planning

Q: Duurzaam en klimaatbestendig bouwen				
Subdoelstelling	Activiteit	Specificatie	Type document	Status
- Bij nieuwe woningen wordt GPR gebouw toegepast (woningen voldoen aan een gemiddeld niveau van 7 punten en de lijst met vaste uitgangspunten) [#] - Nieuwe woningen dienen, voor zover niet direct al aangebracht, geschikt te zijn voor een eventueel toekomstige plaatsing van zonnepanelen, zonneboilers, hot fill (vaat)wasmachine [#] - In nieuwe woningen is duurzaam geproduceerd hout met FSC-keurmerk gebruik [#]	Beleid duurzaam bouwen (inclusief GPR Gebouw) wordt vastgelegd in de vorm van afspraken: met corporaties opgenomen in PALT; Met projectontwikkelaars worden separaat afspraken gemaakt*	A8: Spetterend wonen in de Drechtsteden	Woonvisie	Gereed
		A2: Duurzame Restwarmte Drechtsteden	Raadsvoorstel en besluit	Vastgesteld
		A9: 2010-9413 PALT 2010-2020 afspraken	Brief aan Raad	Intentieverklaring ondertekend
		A10: 2011-10285 GPR afspraken	Brief aan Raad	In uitvoering, continu
	De individuele Drechtstedengemeente ziet er op toe dat GPR Gebouw wordt toegepast door partijen*	Q1: Toetsingscriterium in de Wabo vergunning opnemen volgens regulier traject.	Wabo vergunning	In uitvoering, continu
	Zodanig bouwen dat het klimaat zo min mogelijk wordt aangetast; dat kan op het vlak van energiebesparing: realisatie van bv. nulenergie-woningen, hout met FSC keurmerk*	Zie o.m.: - A2: Duurzame Restwarmte Drechtsteden - A9: 2010-9413 PALT 2010-2020 afspraken - A10: 2011-10285 GPR afspraken - C1: 2011-10384 Energievisie Zwijndrecht - Q2: Handboek Duurzaam Bouwen	Zie specificatie van de genoemde documenten	In uitvoering, continu
Zodanig bouwen dat er rekening wordt gehouden met de effecten van klimaatverandering (adaptatie)*	Het bestemmingsplan Noordoevers laat als voorbeeld zien hoe de gemeente Zwijndrecht omgaat met buitendijks bouwen in het kader van klimaatverandering. Het bestemmingsplan van Noordoevers is vanwege de economische haalbaarheid afgekeurd door Raad van State. In het algemeen zal klimaatbestendigbouwen gezien worden in het Deltaprogramma.	Bestemmingsplan	Niet uitgevoerd	
Aandacht vragen voor het Cradle to Cradle concept als bijzondere vorm voor duurzaam bouwen*	n.v.t.	n.v.t.	Niet uitgevoerd	

Bijlage IV: Termen duurzaamheid en/of milieu in gemeentelijke documenten

TABEL 4: VOORKOMEN VAN DE TERMEN DUURZAAMHEID EN/OF MILIEU IN DE DOCUMENTEN BESTEMD VOOR DE GEMEENTERAAD EN/OF DE CARROUSEL (2011-2012)

	Specificatie	Type document
Gemeenteraad 22/02/11	consultatie milieuorganisaties over bomenverordening	Terugkoppeling college
Carrousel 19/04/11	2011-9772 DUP 2011-2014	Onderwerp doorgeleid naar raad voor besluitvorming
Gemeenteraad 17/05/11	-Vaststelling DUP 2011-2014 -Vaststelling Afvalstofverordening 2011 -Vaststelling Rioolverordening 2011	Raadsvoorstel en besluit
Gemeenteraad 27/09/11	-Tabellen van duurzaamheid worden ingevuld	Vragenhalfuurtje
Gemeenteraad 08/11/11	Vaststelling belastingtarieven: -Afvalstofverordening -Rioolverordening	Raadsvoorstel en besluit
Gemeenteraad 13/11/11	Vaststelling belastingtarieven: -Afvalstofverordening -Rioolverordening	Raadsvoorstel en besluit
Gemeenteraad 14/02/12	Samenwerking Drechtsteden op het gebied van Duurzaamheid	Terugkoppeling college
Carrousel 13/03/12	Milieubeleidsplan Drechtsteden 2011-2015	Discussie volgende carrousel voortgezet
Carrousel 27/03/12	Milieubeleidsplan Drechtsteden 2011-2015	Discussie over zes weken voortgezet
Gemeenteraad 19/06/12	Motie 14: Plaatsing zonnepanelen	Motie 2 ^e termijn fracties
Carrousel 11/09/12	-Vaststelling DUP 2012-2015 -Vaststelling MBD 2011-2015 -Evaluatie DUP 2011-2014	Onderwerp doorgeleid naar raad voor besluitvorming
Gemeenteraad 25/09/12	-Vaststelling DUP 2012-2015 -Vaststelling MBD 2011-2015 -Evaluatie DUP 2011-2014	Raadsvoorstel en besluit
Gemeenteraad 09/10/12	Vaststelling Bestemmingsplan Heerjansdam-Gors 2012	Raadsvoorstel en besluit
Gemeenteraad 13/11/12	Verordening afvalstoffenheffing, Wet Milieubeheer	Raadsvoorstel en besluit
Gemeenteraad 18/12/12	Asbest verwerking in Alblasserdam, Omgevingsdienst ziet toe op milieumeting	Terugkoppeling college

TABEL 5: VOORKOMEN VAN DE TERMEN DUURZAAMHEID EN/OF MILIEU IN ANDERE GEMEENTELIJKE DOCUMENTEN (2011-2012)

Specificatie	Type document	
2011-9582 (herzien) Visie buitengebied Zwijndrecht	Consultatienota	
2011-9801 Afvalbeleidsplan 2011-2015	Beleidsplan	
2011-10101 (herzien) Havenregelgeving milieuo en veiligheid	Raadsvoorstel,	
2011-10159 Koninginneweg Ontwerpverklaring van geen bedenkingen	Raadsvoorstel	
2011-10242 Ontwikkelstrategie buitengebied Zwijndrecht	Ontwikkelingsstrategie	
2011-10285 Kwaliteit nieuwbouw invoering GPR	Brief aan Raad	
2011-10384 Energievisie	Brief aan Raad	
2011-10399 Programma Begroting 2012- 2015	Programmabegroting	
2011-10430 Bestemmingsplan Bunkerstations, bouwvergunning Fiwado Vaststellen	Raadsvoorstel	
2011-10454 Afvalstoffenheffing 2012 Verordening	Raadsvoorstel en -besluit	
2011-10474 Reinigingsrecht 2012 Verordening	Raadsvoorstel	
2011-10496 Bestemmingsplan Molenvliet- Ter Steeghe	Brief aan Raad	
2011-10534 Bestemmingsplan De Geer	Raadsvoorstel	
2011-10566 Fietssnelweg F16 Besluit tot uitvoering realisatie F16	Raadsvoorstel	
2011-10614 Herinrichting achterzijde station	Overdrachtsdocument	
2012-10504 Koninginneweg, deelgebied 2.1 Definitieve verklaring van geen bedenkingen	Raadsvoorstel en -besluit	
Levering energie, regionale afname	Raadsvoorstel	-Oplaatpunten elektrische voertuigen. -Samenwerking met HVC voor realisatie. -Geen kosten voor gemeente
2011-10140 Ontwerp Stationsplein Vaststellen	Raadsvoorstel	
2011-10394 Convenant energiebesparing supermarkten	Brief aan Raad	Ondertekening vindt plaats op 01/11/11
2012-10716	Brief aan Raad	Hierin zijn enkele duurzaamheid/milieuo acties opgenomen

Concernbeleidsplanning 2012		
2011-10399 Programmabegroting 2012-2015	Begrotingsraad	Hierin wordt vermeld dat duurzaamheidsinitiatieven worden ondersteund.
2012-10684 Rangeerterrein Kijfhoek Bestemmingsplan	Raadsvoorstel	
2012-10701 Noordoevers MBD	Raadsvoorstel	
2012-10799 Ontwikkelingskader Walburg	Raadsvoorstel en besluit	
2012-10931 Perspectiefnota 2012	Raadsvoorstel	Het zwembadcomplex moet een 'duurzaam geoutilleerde accommodatie worden' (p63).
2012-10866 Bestemmingsplan Kort Ambacht Vastgesteld	Raadsvoorstel	
2012-11012 Woonmonitor 'Wonen in de Drechtsteden 2012'	Brief aan Raad	
2012-11056 Werkzaamheden rioolpersleiding 2012	Raadsvoorstel en besluit	'Voorgesteld wordt om gelijktijdig met het vervangen van de afsluiters de noodreparaties duurzaam te repareren.'
2012-11090 Bestemmingsplan Heerjansdam Gors	Raadsvoorstel	
2012-11135 Afvalanalyse	Consultatienota	
2012-11294 Ontwerp bestemmingsplan Heer Oudelands Ambacht- Develpark	Raadsvoorstel	
2012-10681 (herzien) Deelname stichting coöperatie parkmanagement Bakestein	Consultatienota	
Duurzaamheidsmarkt 13/02/12		
2012-10752 Samenwerkingsovereenkomst warmtenet Drechtsteden	Brief aan Raad	
Bedrijvenplatform MVO Drechtsteden 24/02/12 Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen		
2012-10699 Duurzaamheidsplatform	Brief aan Raad	

TABEL 6: NIET VOORKOMEN VAN DE TERMEN DUURZAAMHEID EN/OF MILIEU IN GEMEENTELIJKE DOCUMENTEN OP DE BESLUITENLIJST (2011-2012) WAAR DEZE TERMEN, GEZIEN HET ONDERWERP, WEL VAN TOEPASSING Zouden KUNNEN ZIJN

	Specificatie	Type document
Debat, 22/02/11	2011-9591 (herzien) Voorzieningencluster- en educatief Plein	Vaststellen bestemmingsplan
Debat, 15/03/11	2011-9644 Educatief Plein Heerjansdam	Vaststellen plan fase definitief ontwerp
Debat, 22/03/11	2011-9754 Grondexploitatie De Volgerlanden 2011	Bouwplan, voortgangsrapportage
Besluitenlijst, 19/04/11	2011-9757 Verwijdering Noodlokalen De Notenbalk	
Debat, 09/06/11	2011-10121 Jaarverantwoording 2010	Jaarverantwoording
Besluitenlijst, 28/06/11	2011-10078 Straatwerk winkelcentrum Noord	
Besluitenlijst, 30/08/11	2011-9984 Incidentenplan riolering	
Besluitenlijst, 25/10/11	2011-9964 (herzien) De Geer	Vaststellen definitief ontwerp
Besluitenlijst, 25/10/11	2011-10355 Voorziening in onderwijs- huisvesting 2012 Primair Onderwijs	
Begrotingsraad, 08/11/11	-Amendement 4: Rioolheffing -Motie 8 Participatie jaarplannen veiligheidspartners -Motie 12 Zwembad Zwijndrechtse Waard -Verordening Brandweerrechten (2011-10423) -Verordening Rioolheffing (2011- 10442 herzien)	Jaarbegroting
Carrousel, 22/11/11	2011-10030 (herzien) Bomenverordening	Verordening
Besluitenlijst, 13/12/11	2011-10488 Tweede Bestuurrapportage	Tweede Bestuurrapportage
Besluitenlijst, 17/01/12	2011-10424 (herzien) Bomenverordening	Verordening
Debat, 24/04/12	2012-110789 Verloop investeringsprogramma jaarrekening	Rapport
Perspectiefnota behandeling, 19/06/12	2012-10931 -Motie 2: Reserves drie transities -Motie 4: Achterzijde station -Motie 5: Rioolheffing Motie 6: Samenwerking Zwijndrechtse Waard -Motie 10: Koninginneweg -Motie 11: Ringdijk -Motie 12: Zwembad de Hoge Devel -Motie 13: Tarief OZB Rioolheffing e Afvalstofheffing begroting meerjarenbegroting 2013-2016 -Motie 14: Plaatsing zonnepanelen -Motie 16: Heroriëntatie GVVP -Motie 18: Vinex locatie Volgerlanden -Motie 19: Braakliggende	Perspectiefnota

	terreinen	
Debat, 26/06/12	2012-10862 Jaarverantwoording 2011	Jaarverantwoording
Besluitenlijst, 25/09/12	2012-10987 Voorzieningscluster Heerjansdam (verder uitwerken woon-zorgcomplex, woningbouw voorzieningscluster)	
Besluitenlijst, 18/12/12	2012-11270 Tweede Bestuurrapportage	Tweede Bestuurrapportage

Bijlage V: Geïnterviewde personen

M.M.H. (Martijn) van den Bosch
Senior beleidsmedewerker Milieu
Sector Stadsontwikkeling, Gemeente Dordrecht

A. (Arnold) Groenewegen
Beleidsontwikkelaar
afd. Ruimtelijke Ontwikkeling, Gemeente Zwijndrecht

J.A. (Bert) van Hemert
Adviseur/Accountmanager Havens, Industriële gronden en Energie
afd. Ruimtelijke Ontwikkeling, Gemeente Zwijndrecht

ing. C.J.A. (Kees) Noordermeer
Beleidsontwikkelaar
afd. Ruimtelijke Ontwikkeling, Gemeente Zwijndrecht